

Mérlegen az EVA

Az Egyszerűsített Vállalkozói Adó múltja, jelene és jövője

Jelige: Prudentia

Tartalomjegyzék

Táblázatok jegyzéke	3
Bevezetés	4
I. Az EVA bevezetése, az EVA törvény hatálya és főbb módosításai	5
I.1. Az EVA megjelenése a magyar adórendszerben	5
I.2. Az EVA törvény hatálya	5
I.2.1. Az EVA törvény tárgyi hatálya	9
I.2.2. Az EVA törvény személyi hatálya	10
I.3. Az EVA szabályainak változása annak bevezetése óta	12
II. Mérlegen az EVA előnyei és hátrányai	15
II.1. Az EVA előnyei és hátrányai az EVA adóalanyok számára	15
II.1.1. Az EVA előnyei az EVA adóalanyok számára	15
II.1.2. Az EVA hátrányai az EVA adóalanyok számára	19
II.2. Az EVA előnyei és hátrányai az állam számára	25
II.2.1. Az EVA előnyei az állam számára	25
II.2.2. Az EVA hátrányai az állam számára	28
III. Az EVA jövője, avagy javaslatok az EVA által kínált előnyök megtartására	31
Záró gondolatok	38
Mellékletek	39
Irodalomjegyzék	44

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat A központi költségvetés éves bevételei a 2003-2010 évben, a gazdálkodó szervezetek befizetéseire ezen belül is az EVÁ-ra vonatkoztatva.....	6
2. táblázat A központi költségvetés éves bevételei a 2003-2010 évben, a bevételi főösszeg és az EVA egymáshoz viszonyított arányára (%) tekintettel.....	7
3. táblázat EVA összesítő táblázat a 2003-2010-es évek tekintetében.....	20

Bevezetés

A dolgozat célja, hogy feltárja az egyszerűsített vállalkozói adó (a továbbiakban: EVA) előnyeit és hátrányait mind az EVA adóalany, mind pedig az állam szempontjából, hiszen csak ekkor lehetséges az EVA megszüntetése körüli vita közepette az EVÁ-ról valós képet kialakítani és az EVA jövőjére vonatkozóan érdemi javaslatokat tenni.

Tágabb szemszögből – de nem a dolgozat fő kérdéseként – szükséges ismertetni az EVA 2003-as megjelenését a magyar adórendszerben. Ezt követően, de még a dolgozat első fejezetében rövid bemutatásra kerül az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló 2002. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: EVA törvény) hatálya, valamint az évek során bekövetkezett főbb módosításai. Előrevetítenénk, hogy a dolgozat céljára tekintettel átfogóan sem az EVA törvény rendelkezéseit, sem fiktív – egy adott EVA adóalanyra vonatkozó – jogeseteket nem elemzünk.

A dolgozat második fejezetében részletesen vizsgáljuk az EVA adóalany, illetve az állam szempontjából az EVA egyes előnyeit és hátrányait. Előre bocsátjuk, hogy az egyes megállapításaink eltérő súllyal rendelkeznek képzeletbeli mérlegünkön. Továbbá hangsúlyozzuk, hogy a dolgozat különlegességét pontosan az adja, hogy nem az EVA megtartása melletti és elleni érveket sorolja fel, hanem megkísérel az EVA előnyeiről és hátrányairól egy objektív, minél teljesebb képet felvázolni. Értelemszerűen a dolgozatban ismertetésre kerülő egyes elemeket érvként és ellenérvként is fel lehet használni – a jelen politika fel is használja – az EVA megszüntetése körüli dilemmában.

A dolgozat harmadik és egyben utolsó fejezetében az EVA jövőjét mérlegeljük. Az általunk végzett elemzés eredményeképp az EVA jövőjére vonatkozó következtetéseink levonását követően az EVA által kínált előnyök megtartására vonatkozóan számos alternatívát javasolunk, hiszen a jelen gazdasági helyzetben is mindenképp fontosnak ítéljük a kis- és középvállalkozói szektor valamely módon történő támogatását.

A kutatás során alkalmazott módszerekkel kapcsolatosan kijelenthetjük, hogy a témához kapcsolódó jogszabályokat és a témát érintő tanulmányokat alaposan megvizsgáltuk. Természetesen mind a papír alapú folyóiratok, mind az e-periodikák időről időre részletesen bemutatják az EVA törvényt, valamint annak főbb módosításait, ám ezen túlmenően az EVÁ-val az általunk vizsgált aspektusból részletesen nem foglalkoznak.

I. Az EVA bevezetése, az EVA törvény hatálya és főbb módosításai

I. 1. Az EVA megjelenése a magyar adórendszerben

Az „egyszerűsített vállalkozói adó” fogalma először az MSZP 2002-2006-os kormányprogramjának VII. fejezet (Gazdaságpolitika) 4. 6. pontjában jelent meg, amelyben a szocialista párt ígéretet tett arra, hogy: „bevezetjük az *Egyszerűsített Vállalkozói Adót (EVA)*”.¹ További célkitűzések között szerepelt a választási programban az, hogy: „választhatóvá tesszük az átalányadózást, hogy csökkenjen az adminisztráció.”

Ezt követően az EVA a 2002. évi választási kampányprogramban tett és megtartott ígéret eredményeként az EVA törvénnyel került bevezetésre, amely 2003. január 1-jén lépett hatályba.

Az akkori kormány célul tűzte ki a kis- és középvállalkozások versenyképességének és gazdasági aktivitásának fokozását, valamint ezzel párhuzamosan az adózási morál megerősítését, a szürkegazdaság kifehérítését, a költségvetési politika átláthatóságának és hatékonyságának növelését. Az EVA törvény indokolása alapján további célként szerepelt a kis- és a középvállalkozások számára a nyomasztó – akár elkedvetlenítő hatását, akár költségvonzatát tekintve – adminisztrációs terhek könnyítése, a nyilvántartási kötelezettségek egyszerűsítése és az adóterhek mérséklése. A kormány az EVÁ-t már az első évben sikerként könyvelhette el, hiszen az EVÁ-ból származó teljesített bevétel az előirányzott bevételnek majdnem a kétszerese volt annak ellenére, hogy az EVA adóalanyoknak az EVA általi előnyök és hátrányok átgondolására igen kevés idő állt rendelkezésre, hiszen a 2003-as adóévre csak 2002. december 20-ig lehetett bejelentkezni, jöllehet az EVA törvényt csak 2002. november 15-én hirdették ki.²

Ha az EVÁ rövidítést alkotó szavakat egyenként vizsgáljuk, akkor *adó* alatt jogszabályban előírt, állammal szembeni, kényszer jellegű befizetési kötelezettséget értünk, amelyért a befizetőnek semmilyen közvetlen ellenszolgáltatásra való joga nem keletkezik.³ Az EVÁ-ban szereplő *vállalkozói* kifejezés az adóalanyokra utal.⁴

¹ Itt érdemes megjegyezni, hogy a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara már 1999-ben is kidolgozott a 2002-es EVA koncepcióhoz hasonló adóreform javaslatot. Lásd: Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Évkönyve, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Budapest, 1999. 84. o.

² Ezáltal a törvényalkotók az EVA bevezetésénél az államháztartási törvényben az adózást érintően előírt 45 napos felkészülési időt megrövidítették. Erre számos 2003-as cikk hívta fel a figyelmet például: Heti Világgazdaság, 2003. (25. évf.) 1. sz. 99. o.

³ BALOGH László - HUSZTY András - LOSONCZ Miklós - SOLT Katalin: Bevezetés a pénzügyekbe, TRI-MESTER Bt., Tatahánya, 2007. 174-175. o.

Egyszerűsített adónak az EVA pedig egyrésről azért nevezhető, mert az EVA az egyes adónemeket kiváltja:⁵ egyéni vállalkozók esetében a vállalkozói személyi jövedelemadót és a vállalkozói osztalékalap utáni adót vagy átalányadót, az általános forgalmi adót; a jogi személyek és jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok, egyéni cégek esetében a társasági adót, a tagnak juttatott osztalék utáni személyi jövedelemadót, a vállalkozásból kivont jövedelem utáni személyi jövedelemadót és az általános forgalmi adót.⁶ Másrésről az EVA azért is egyszerűsített adó, mert bevezetésével a nyilvántartási kötelezettségek és az adminisztráció is egyszerűsödött. Így az egyszerűsített vállalkozói adó kifejezés megítélésünk szerint meglehetősen találó.

Az EVA az adóalanyok bevételét terhelő adó, amely a központi költségvetést illeti meg. Az 1. számú táblázat alapján megállapíthatjuk, hogy az EVÁ-ból származó bevételek az EVA bevezetése óta folyamatosan növekednek.

1. táblázat

**A központi költségvetés éves bevételei a 2003-2010 évben,
a gazdálkodó szervezetek befizetéseire ezen belül is az EVÁ-ra vonatkoztatva**

	Bevételi Főösszeg		Gazdálkodó Szervezetek befizetése		EVA	
	<i>Előirányzat (Millió Ft.)</i>	<i>Teljesített (Millió Ft.)</i>	<i>Előirányzat (Millió Ft.)</i>	<i>Teljesített (Millió Ft.)</i>	<i>Előirányzat (Millió Ft.)</i>	<i>Teljesített (Millió Ft.)</i>
2003	4 804 656,5	4 938 219,9	634 178,4	621 449,6	16 000,0	31 020,2
2004	5 488 216,5	5 333 097,5	781 350,2	802 642,8	54 500,0	67 005,1
2005	5 883 157,8	6 456 669,5	813 177,4	849 391,0	75 300,0	91 365,1
2006	5 923 539,9	6 549 197,8	935 861,8	996 778,8	154 400,0	143 115,1
2007	6 669 545,1	7 100 009,6	1 131 786,8	1 119 235,1	168 200,0	152 812,2
2008	7 899 542,1	8 159 285,1	1 169 642,1	1 172 370,0	168 713,9	166 537,0
2009	8 285 171,5	8 324 226,2	1 251 534,1	1 017 459,1	172 900,0	169 703,5
2010	12 764 719,3	13 168 448,1	1 124 946,9	1 125 797,6	182 600,0	181 879,5

Forrás: A Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2004. évi C. törvény, a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás hároméves

⁴ Lásd: EVA törvény 2 §

⁵ EVA törvény általános indokolása alapján

⁶ Az EVA bevezetése óta bekövetkezett változásokra tekintettel a NAV által összefoglalt EVÁ-ra vonatkozó 2011. évi legfontosabb szabályok alapján:
http://www.afeh.hu/data/cms189248/Az_egyszerusített_vallalkozoi_ado_2011._evi_legfontosabb_szabalyai.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

kereteiről szóló törvény végrehajtásáról szóló 2005. évi CXVIII. törvény, a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2006. évi XCIX. törvény, a Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2007. évi CXXVIII. törvény, a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2008. évi LXXVIII. törvény, a Magyar Köztársaság 2008. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2009. évi CXXIX. törvény, a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2010. évi XCVIII. törvény, a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2011. évi CXXXIII. törvény alapján saját szerkesztés.

Míg 2003-ban, az EVA bevezetése évében az EVÁ-ból származó teljesített bevétel 31 020,2 millió Ft., addig 2010-ben ezen összeg már – a 2003-as értéknek közel a hatszorosa – 181 879,5 millió Ft., amely a központi költségvetés bevételi főösszegének közel 1,38 % (2. táblázat alapján) tette ki. Habár jelentéktelennek tűnik ezen érték, mégis, ha ezen összeget a gazdálkodó szervezetek befizetéseivel vetjük össze, akkor kiderül, hogy az évek során az EVA a gazdálkodó szervezetek befizetéseinek 5-16 % közötti befizetését jelentette, amely már egyáltalán nem elhanyagolható eredmény.

2. táblázat

**A központi költségvetés éves bevételei a 2003-2010 évben,
a bevételi főösszeg és az EVA egymáshoz viszonyított arányára (%) tekintettel**

	Bevételi Főösszeg		Bevételi Főösszeg és az EVA egymáshoz viszonyított aránya (%)		EVA	
	<i>Előirányzat (Millió Ft.)</i>	<i>Teljesített (Millió Ft.)</i>	<i>Előirányzat/ Előirányzat</i>	<i>Teljesített/ Teljesített</i>	<i>Előirányzat (Millió Ft.)</i>	<i>Teljesített (Millió Ft.)</i>
2003	4 804 656,5	4 938 219,9	0.33	0.62	16 000,0	31 020,2
2004	5 488 216,5	5 333 097,5	0.99	1,25	54 500,0	67 005,1
2005	5 883 157,8	6 456 669,5	1,27	1,41	75 300,0	91 365,1
2006	5 923 539,9	6 549 197,8	2,60	2.18	154 400,0	143 115,1
2007	6 669 545,1	7 100 009,6	2,52	2.15	168 200,0	152 812,2
2008	7 899 542,1	8 159 285,1	2,13	2,04	168 713,9	166 537,0
2009	8 285 171,5	8 324 226,2	2,08	2,03	172 900,0	169 703,5
2010	12 764 719,3	13 168 448,1	1,4	1,38	182 600,0	181 879,5

Forrás: Saját szerkesztés

Az EVA igazi különlegesség az adórendszerünkben, amely egyértelműen nem sorolható a jövedelemadók közé, hiszen csak a bevételt terheli és az ÁFA-t is kiváltja.⁷ Ezzel kapcsolatban felmerülhet bennünk kérdésként az is, hogy az EVA mennyire EU-konform, hiszen éppen Magyarország uniós csatlakozásának küszöbén került bevezetésre. 2003 nyarán az Európai Unió és a Pénzügyminisztérium képviselői között lezajlott egyeztető tárgyalások során az EU részéről még semmilyen aggály nem merült fel az EVÁ-ra vonatkozóan.⁸ Magyarország 2004. május 1-jei uniós csatlakozása után azonban az Európai Bizottság úgy vélte, hogy az EVA akkori formájában nem áll összhangban a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelvvel.⁹ Az Európai Bizottság nem magát az átalányadó létét, a kis- és középvállalkozóknak nyújtott kedvezményt, az adózás egyszerűsítését kifogásolta, hanem azt, hogy az ÁFA-fizetésben az EVA versenyelőnyt jelent más tagállam kisvállalkozójával szemben,¹⁰ illetve az EVA alkalmazásával kisebb adóbevételek folynak be. A Pénzügyminisztérium a kezdetektől fogva arra az álláspontra helyezkedett, hogy az EVÁ-ra vonatkozó szabályozás megfelel az uniós jogszabályoknak és az EU közös kasszáját semmilyen veszteség nem éri.¹¹ Erről hosszú vizsgálódások után – 2005-re – az EU-t is sikerült meggyőzni. Sőt az EU ÁFA Bizottságától az EVA innovatív minősítést kapott és az EU kijelentette, hogy az EVA alapvető uniós adópolitikai célokat is – így például az adórendszer egyszerűsítését, az adóelkerülés visszaszorítását – szolgál.¹²

Továbbá megállapíthatjuk, hogy az EVA bármennyire is hungarikum, összhangban áll a nemzetközi trenddel. A nemzetközi szakirodalom az EVÁ-t a *presumptive taxation* azaz „adómeghatározáson alapuló adózás” körébe tartozó adófajtának tekinti.¹³ Ahmed és

⁷ Az EVA előképének az SZJA-ban alkalmazott átalányadót tekinthetjük. FÖLDES Gábor - ERDŐS Éva: Egyszerűsített vállalkozói adó In: SIMON István (szerk.): Pénzügyi jog II., Osiris Kiadó, Budapest, 2007. 207. o.

⁸ Ellentétben a magyar vállalkozókkal, akik már az uniós csatlakozás előtt is megkérdőjelezték az EVA EU-konformitását. Lásd: TÓTH Ágnes - TÓTH I. János: Az Egyszerűsített Vállalkozási Adó (EVA) tapasztalatai 2003. elemzése alapján, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet, Budapest, 2003. 18. o. http://www.gvi.hu/data/papers/eva_2003.pdf, Letöltés dátuma: 2012. január 14.

⁹ Frits Bolkestein belső piaci ügyekért felelős biztos szövivőjének nyilatkozata alapján. Lásd: EU-vonal http://kulugy.devel.erba.hu/display_new/index.php?op=velemenys&modul=15&id=1079, Letöltés dátuma: 2012. január 14.

¹⁰ EU contra EVA In: Heti Világgazdaság, 2004. (26. évf.) 20. sz. 121-122. o.

¹¹ EU-vonal: http://kulugy.devel.erba.hu/display_new/index.php?op=velemenys&modul=15&id=1079 Letöltés dátuma: 2012. január 14.

¹² EU-vonal: <http://www.euvonal.hu/index.php?op=hirek&id=1684> Letöltés dátuma: 2011. január 14.; EVA kiüzetése In: Heti Világgazdaság, 2011. (33. évf.) 44. sz. 11. o.

¹³ Egyetértek Semjén András, Tóth István János, Fazekas Mihály azon álláspontjával, hogy a fordítás szempontjából előnyösebb az „adómeghatározáson alapuló adózás” kifejezés használata, mint a fordításnak megfelelő „adómegállapításon alapuló adózás” elnevezés, hiszen ez utóbbi az adóellenőrzés során feltárt adóhiány miatti adó megállapítással összetéveszthető. Lásd: SEMJÉN András - TÓTH István János - FAZEKAS Mihály: Az egyszerűsített vállalkozói adó (eva) tapasztalatai vállalkozói interjúk alapján In:

Stern a *presumptive taxation* fogalmát a következőképp határozta meg: „a 'presumptive taxation' kifejezés számos olyan eljárást takar, amely során a kívánt adóalapot nem önmagában határozzák meg, hanem az néhány egyszerű indikátorból következik, amelyeket sokkal könnyebb meghatározni, mint magát az adóalapot.”¹⁴ Az EVA az úgynevezett *lump sum tax* (átalányadók) csoportjában sorolható,¹⁵ és azon adófajtákhoz hasonlít, amelyek az adó mértéket valamilyen teljesítményindikátor alapján határozzák meg. A *presumptive taxation* előnyeit és céljait – amelyre az EVA bevezetésekor az akkori kormány is hivatkozott – a nemzetközi szakirodalom is alátámasztja.¹⁶

I. 2. Az EVA törvény hatálya

Az EVA magyar adórendszerben való megjelenésének körülményeinek ismertetését követően szükséges röviden meghatároznunk az EVA törvény tárgyi és személyi hatályát. A tárgyi hatály meghatározásával arra a kérdésre kapunk választ, hogy mire, illetve milyen ügyben kell alkalmazunk az EVA törvényt; a személyi hatály pedig arra ad feleletet, hogy kikre terjed ki az EVA törvény hatálya.

I. 2. 1. Az EVA törvény tárgyi hatálya

Az EVA törvény tárgyi hatálya az adóalanynak vállalkozási tevékenységéből származó bevételére és az e bevétellel összefüggő adókötelezettségére terjed ki.¹⁷

SEMJÉN András - TÓTH István János (szerk.): Rejtett gazdaság, MTA Közigazgatástudományi Intézet, Budapest, 2009. 131. o.

¹⁴ AHMED Ehtisham - STERN Nicholas: The Theory and Practice of Tax Reform in Developing Countries, Cambridge University Press, Cambridge, 1991. 276. o.

¹⁵ DEÁK Dániel: Hungary in international tax planning, Amsterdam IBFD, 2003. 11. o.; Európai Bizottság: Szakértői Csoport Jelentésének Melléklete alapján http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/support_measures/regmod/regmodannex_en.pdf, Letöltés dátuma: 2012. január 20.

¹⁶ Lásd részletesen: PASHEV Konstantine: Tax Compliance of Small Business in Transition Economies: Lessons from Bulgaria, Andrew Young School of Policy Studies, Georgia State University, 2005., <http://aysps.gsu.edu/isp/files/ispwp0510.pdf> Letöltés dátuma: 2011. január 20.; Dagney FAULK - Jorge MARTINEZ-VAZQUEZ - Sally WALLACE: Taxing Potential Income: A Second Look at Presumptive Taxes, International Studies Program, Andrew Young School of Policy Studies, George State University, 2006, <http://aysps.gsu.edu/isp/files/ispwp0632.pdf>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.; THURONYI Victor (szerk.): Tax Law Design and Drafting, International Monetary Fund, Washington, D.C., 1996. 401-433. o.

¹⁷ Az EVA törvény tárgyi hatálya lényegében nem változott az évek során sem. Lásd: HADI László (szerk.): Az új adójog magyarázata 2003., Hvgorac Lap- és könyvkiadó Kft., Budapest, 2003. 691. o.

I. 2. 2. Az EVA törvény személyi hatálya

A törvényalkotó már az EVA bevezetésekor részletesen meghatározta az EVA adóalanyisághoz szükséges konjunktív feltételeket: az EVA adóalanyiságra jogosító szervezeti formákat, az EVA adóalanyiság részletes kritériumait és az EVÁ-hoz kapcsolódó bejelentési kötelezettséget.¹⁸

Az EVA adóalanyiságra jogosító szervezeti formák

Az EVA igénybevételére a következő vállalkozási formák jogosultak: az egyéni vállalkozó, a közkereseti társaság, a betéti társaság, a korlátolt felelősségű társaság, a szövetkezet, az erdőbirtokossági társulat, a végrehajtói iroda, az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivői iroda [2003. január 1-jétől hatályos EVA törvény 2. § (2) bek. a) - i) pontjai alapján].

Az EVA adóalanyiságra jogosító szervezeti formák köre az évek során bővült: először 2005-ben a közjegyzői irodával és a lakásszövetkezettel az adókról, járulékokról, egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény alapján a közjegyzőkről szóló, illetőleg a lakásszövetkezetekről szóló törvénnyel való összhang megteremtése végett. Ezt követően 2010. január 1-jétől EVA adóalany lehet az egyéni cég is az egyéni vállalkozókról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvénnyel és a megtakarítások ösztönzésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CXVI. törvény következtében.

Továbbá itt érdemes megvizsgálnunk azt is, hogy az EVA törvényben meghatározott egyéni vállalkozó definíciója mennyiben egyezik meg az egyéni vállalkozókról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvényben (a továbbiakban: Evtv.) található fogalommal. Megállapíthatjuk, hogy az EVA törvény egyéni vállalkozó alatt¹⁹ tágabb kört ért, mint az Evtv.²⁰.

¹⁸ 2012. február 9-én hatályos EVA törvény 2. § (1) bek.: „Adóalany az a személy, amely (aki) megfelel az e törvényben meghatározott valamennyi feltételnek, valamint

a) az állami adóhatóságnak bejelenti, hogy az adóévben adókötelezettségeit e törvény rendelkezései szerint teljesíti, vagy

b) az állami adóhatóság e törvény külön rendelkezése alapján az adóévre adóalanyként tartja nyilván”.

¹⁹ 2012. február 9-én hatályos EVA törvény 21. § (1) bek.:

„1. egyéni vállalkozó:

a) az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló törvény (a továbbiakban: Evtv.) szerint egyéni vállalkozóként nyilvántartott személy,

b) a közjegyző,

c) az önálló bírósági végrehajtó,

d) az egyéni szabadalmi ügyvivő,

Az EVA adóalanyiság részletes kritériumai

Az EVA adóalanyiság kritériumai olyan feltételek, amelyeknek együttesen meg kell valósulni ahhoz, hogy az adózó EVA adóalannyá válhasson. Jelen dolgozat nem elemzi részletesen e feltételeket, hiszen ezeket az EVA törvény 2. §-a pontosan és közérthetően meghatározza. Ellenben érdemes kiemelni egyes kritériumokat, amelyek felett az adózók gyakran átsiklanak. Így például azt, hogy az EVA adóalanyiság részletes kritériumainak alapja, hogy egyes feltételeknek fenn kell állniuk az EVA szerinti adózás választását megelőző naptári évben és az azt megelőző adóévben is. Ez önmagában foglalja azt a feltételt, hogy újonnan alakult vállalkozás nem választhatja az EVA szerinti adózást. Továbbá az EVA törvény meghatározott tevékenységeket folytató adózók körét kizárja az EVA adóalanyi körből. Ilyen tevékenység például a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló törvény hatálya alá tartozó tevékenységek. Az EVA adóalanyának belföldi pénzforgalmi számlával is rendelkezni kell, emellett nem állhat végelszámolás, bíróság által jogerősen elrendelt felszámolás hatálya alatt. Ezen felül az EVA-t választó gazdasági társaság tagja csak magánszemély lehet.

Ennek következtében kijelenthetjük, hogy az EVA egy privilegizált, kedvezményes adófajta, amely nem illeti meg automatikusan a törvényben felsorolt gazdálkodó szervezeteket. A belépés feltételekkel történhet csak meg, amelyeknek az EVA szerinti adózás fennállása alatt is folyamatosan teljesülniük kell. Az EVA adóalanyiság megszűnését vonja maga után, ha az EVA adóalany bármely törvényi kritériumot megszeg. Ehhez kapcsolódva megjegyezzük, hogy az EVA törvény 3. §-ában találjuk az EVA adóalanyiságot megszüntető okokat.

e) az ügyvéd (kivéve, amennyiben az ügyvédi tevékenységet ügyvédi iroda tagjaként vagy alkalmazott ügyvédként folytatja),

f) a magán-állatorvosi tevékenység gyakorlására jogosító igazolvánnyal rendelkező magánszemély,

g) a gyógyszerészeti magántevékenység folytatásához szükséges engedéllyel rendelkező magánszemély;

h) az egyénileg tevékenykedő európai közösségi jogász (kivéve, amennyiben e tevékenységet ügyvédi társulás tagjaként vagy alkalmazottként végzi). ”

²⁰ 2012. február 9-én hatályos Evtv. 2. § (1)-(2) bek. értelmében egyéni vállalkozó:

„(1) Magyarország területén természetes személy a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény szerinti letelepedés keretében üzletszerű - rendszeresen, nyereség- és vagyonszerzés céljából, saját gazdasági kockázatvállalás mellett folytatott - gazdasági tevékenységet egyéni vállalkozóként végezhet.

(2) E törvény rendelkezéseit nem kell alkalmazni

a) a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti mezőgazdasági őstermelői tevékenységre,

b) a magán-állatorvosi tevékenységre,

c) az ügyvédi tevékenységre,

d) az egyéni szabadalmi ügyvivői tevékenységre,

e) a közjegyzői tevékenységre,

f) az önálló bírósági végrehajtói tevékenységre.”

I. 3. Az EVA szabályainak változása annak bevezetése óta

Az EVA törvény rendelkezései bevezetésük óta több ponton nagymértékben módosultak, illetve szigorodtak. Az alábbiakban kifejezetten az EVA törvény legfontosabb módosításait ismertetjük röviden, az EVA törvénnyel kapcsolatos egyes törvények változásait (így például az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény, etc.) nem kerülnek ezen alfejezetben bemutatásra.

2003-ban az EVA törvényt az egyes adótörvények módosításáról szóló 2003. évi XVIII. törvény módosította. A főbb változtatások, amelyek az EVA adóalap kiszámítását és az EVA adóelőleg befizetését érintették, 2003. január 1-től visszamenőlegesen voltak hatályban.

2004-ben az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2003. évi XCI. törvény átfogóan módosította az EVA törvény számos rendelkezését, így például az EVA adóalanyiság feltételeit és megszűnését, az adóalap meghatározását, a bevallás benyújtásának határidejét, az egyes más adókra, számviteli kötelezettségekre vonatkozó különös szabályokat, amelyek kiegészültek a szakképzési hozzájárulással is. Ezen évben talán mind közül a leglényegesebb változás az EVA árbevételeének összeghatárára vonatkozóan történt, amely 15 millió Ft.-ról 25 millió Ft.-ra emelkedett.

2005-ben az előző évhez képest kisebb változások történtek. Az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2004. évi CI. törvény értelmében – amely 2005. január 1-jével lépett hatályba – új EVA adóalanyként megjelent az egyéni vállalkozó fogalma alatt az „egyéni tevékenykedő európai közösségi jogász”. Tovább módosult az EVA adóalap kiszámítása is.

Ellentétben a 2005-ös évvel, 2006-ban az EVA törvény számos módosításon ment keresztül, – az EVA törvény rendelkezéseit több törvény is megváltoztatta – amelyek közül a legjelentősebbek a következők: 2006. január 1-jétől az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény alapján az EVA törvény kiegészült egy preambulummal, ugyanezen törvény bővítette az EVA adóalanyok körét, módosította az EVA adóalanyiság megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket és az egyes eljárási, illetve az egyes más adókra, számviteli kötelezettségekre vonatkozó különös szabályokat. Továbbá 2006-tól az EVA adóalanya

lehet az is, aki közösségi adószámmal rendelkezik.²¹ Végül a 2006-ban történt évközi módosítást követően, az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi LXI. törvény értelmében 2006. október 1-jétől az EVA mértéke emelkedett: a pozitív adóalap 25%-ára. E törvényben került módosításra az EVA adóalap kiszámítása, illetve egyes eljárási kérdések is.

2007-ben újra egy viszonylag „csendesebb” év következett be az EVA törvény változások történetében: ám ekkor került többek között bevezetésre az elektronikus adóbevallóknak járó kedvezmény, továbbá egyéb kedvezmények, amelyek az EVA adóalapját csökkentik.²²

2008. január 1-jétől az egyes adótörvények módosításáról szóló 2007. évi CXXVI. törvénnyel módosult az EVA törvény az adóalanyiság megszűnésére, a bevétel meghatározására, a társasági adóra vonatkozó rendelkezései. A törvényalkotó az utalvány fogalmát is pontosabban meghatározta.

Ezt követően a 2009-es évi módosítások az EVA adóalanyok szempontjából kifejezetten kedvezőtlennek minősíthetők. Egyrészt az egyes adó- és járuléktörvények módosításáról szóló 2008. LXXXI. törvény 214. § a.) pontja alapján növekedett az EVA adóalanyok adminisztrációs kötelezettsége (az EVA adóalanynak a beszerzésekről kapott bizonylatok tekintetében is számlatartási kötelezettsége lett). Másrészt jelentős az EVA adóalany szempontjából szintén hátrányos változtatás volt az, hogy 2009. február 1-jétől az EVÁ-s társas vállalkozásoknak cégautó adót kell fizetni. Az EVÁ-s egyéni vállalkozókat – mivel költséget nem számolhatnak el – cégautó adó-kötelezettség a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény alapján nem terhelte.

2010-ben az EVA törvény leglényegesebb változásait a közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosításokról szóló 2009. évi LXXVII. törvény tartalmazta. Ennek értelmében 2010. január 1-jétől az EVA mértéke a pozitív adóalap 30 %-ára növekedett. Az EVA törvény ezen része továbbá kiegészült egy magasabb, 50 %-os mértékkel is, amelyet a bevételnek az értékhatárt meghaladó része után kell fizetni, ha az EVA adóalany bevétele meghaladja az EVA adóalanyiság választására jogosító (ekkor még 25 millió Ft.-ban meghatározott) értékhatárt. A további módosítások többek közt az

²¹ Lásd részletesen: Tájékoztatás a közösségi adószám megléte miatt az eva-adóalanyiság megszüntetésével érintett adózók 2006. évre az eva hatálya alá történő visszajelentkezésével kapcsolatban http://www.afeh.hu/magyar_oldalak/archiv/adoinfo/eva/eva_kozosseg_m.html Letöltés dátuma: 2012. február 9.

²² Lásd részletesen: az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi CXXXI. törvény

EVA adóalapjának kiszámítása, az adóalanyiség megszűnése, a számviteli törvény hatálya alá nem tartozó EVA adóalany esetében a bevallás benyújtásának határideje tekintetében történt, valamint pontosításra került a kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó társadalombiztosítási járulék kötelezettségére vonatkozó rendelkezés.

2011-ben az EVA törvényt érintő módosítások jogtechnikai jellegűek voltak. Az adó- és járuléktörvények, a számviteli törvény és a könyvvizsgálói kamarai törvény, valamint az európai közösségi jogharmonizációs kötelezettségek teljesítését célzó adó- és vámjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CXXIII. törvény az EVA törvény tekintetében a pontosítások mellett a következőket tartalmazza: innentől kezdve az EVA adóalany számára lehetővé teszi azt, hogy annak szünetelése esetén nem kell rendelkeznie a törvényben meghatározott kötelezettségek betartása mellett pénzforgalmi bankszámlával. Továbbá az EVA adóalanyiség nem szűnik meg, ha az egyéni vállalkozónak minősülő magánszemély adóalany tevékenységét cselekvőképességének korlátozását követően, nevében és javára törvényes képviselője folytatja. Végül többek közt megszűnik a kötelező vállalkozói bevétel elérése, ha az egyéni vállalkozó tevékenységét szünetelteti, vagy ha az adózó a családok támogatásáról szóló törvényben meghatározott gyermekgondozási segélyben vagy a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló törvényben meghatározott gyermekgondozási díjban részesül.

2012-ben – a 2011 őszen lezajlott EVA körüli viták után – az EVA mértéke radikális mértékben megemelkedett: 30% helyett immár 37%-ot kell befizetnie az adózónak, amennyiben az egyszerűsített adózást választja. Ha azt vesszük figyelembe, hogy 10 évvel ezelőtt, az EVA bevezetésekor még csak 15%-ban volt meghatározva az EVA adókulcsa, akkor egyértelműen láthatjuk a kormány mozgásterének szűkülését és a kisvállalkozók helyzetének meredek romlását. Emellett 2012-ben bővült azok köre, akik igénybe vehetik az EVÁ-t: az igénybevétel összeghatára 25 millió Ft.-ról 30 millió Ft.-ra emelkedett.²³

E fejezet végén megállapíthatjuk, hogy EVA törvényben található rendelkezések folyamatos, évről évre történő változtatása következtében a jelenlegi EVA törvény – habár struktúráját és célját tekintve megegyezik – jelentősen szigorúbb, mint az eredeti 2003. január 1-jén hatályos EVA törvény.

²³ Lásd: az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény

II. Mérlegen az EVA előnyei és hátrányai

E fejezetben – az EVA bevezetésének körülményeit, az EVA törvény hatályának és főbb módosításainak megismerését követően – részletesen megvizsgáljuk az EVÁ-nak az EVA adóalanyok részére, illetve az állam számára biztosított előnyeit és hátrányait annak érdekében, hogy az EVÁ-ról – az EVA megszüntetésére vonatkozó politikai vita közepette is – valós és objektív képet tudjunk kialakítani.

II. 1. Az EVA előnyei és hátrányai az EVA adóalanyok számára

II. 1. 1. Az EVA előnyei az EVA adóalanyok számára

Az EVA bevezetésének céljai közt szerepelt az egyéni vállalkozók, illetve a kis- és középvállalkozások versenyképességének növelése az adó- és adminisztrációs terhek csökkentésével, egyszerűsítésével. Ennek következtében az EVA adóalanyok szempontjából az EVA leggyakrabban hangsúlyozott előnye a már nevében is megjelenő egyszerűsége. Ezen egyszerűsítés többirányú: egyrészt magában foglalja már az *egyszerűsített* adó kifejezésnél tárgyalta,²⁴ nevezetesen azt, hogy az EVA adóalany egyes adókötelezettségek alól mentesül, mert azt az EVA fizetésével már teljesíti.

Másrészt az egyszerűsítés egyszerűbb adminisztrációt is jelent. Sok kis- és középvállalkozás esetében az adójogszabályok betartásában nem az adóalanyok szándéka, hanem a megfelelő adminisztratív infrastruktúra, valamint a könyvelésben jártas munkaerő hiányzik. Tehát az egyszerűbb adminisztráció a társadalom középrétegeinek életképességének fennmaradásához is hozzájárul. Az egyszerűsítés következtében az EVA adóalanyok időt és energiát nyerhetnek, adminisztrációs költségeiket csökkenthetik. Habár az adminisztráció könnyebbségének reális előnyként való megjelenésében eltérő véleményeket is találunk.²⁵

Harmadrészt az egyszerűsítés az EVA törvényben is fellelhető, hiszen a törvény egyszerre szabályoz anyagi és eljárásjogi kérdéseket. Ezáltal az EVA adóalanyok számára megkönnyíti az adózást, hiszen nem kell külön-külön törvényekben keresni a rájuk vonatkozó szabályokat. Természetesen figyelemmel kell lenni az adózás rendjéről szóló

²⁴ Lásd: I.1 fejezet. Az EVA megjelenése a magyar adórendszerben

²⁵ SEMJÉN - TÓTH (2009) i. m. 139. o.

2003. évi XCII. törvényre és az EVA adóalanyokra vonatkozó más törvények rendelkezéseire is.

Negyedrésről az EVA bevallása sem bonyolult. Az EVA adóalany az EVA adóalapját és az EVÁ-t adóévenként állapítja meg és vallja be [EVA törvény 11. § (1) bek.]. Az EVA törvény részletezi a bevallás benyújtásának határidejét is,²⁶ amely az évek során a következőképp módosult:

a.) a számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó adóalany esetében:

- a közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosításokról szóló 2009. évi LXXVII. törvény 171. § a). pontja alapján a bevallás benyújtásának időpontja az adóévet követő év február 15-éről február 25-ére változott azért, hogy az EVA adóalanyok a bevallás elkészítésére hosszabb idő álljon rendelkezésre.

- az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény 181. § (3) bekezdés 1. pontja alapján pedig abban az esetben, ha az adóalanyiság év közben szűnt meg, akkor a bevallás benyújtásának időpontja az adóalanyiság megszűnését követő 30 nap. Erre korábban 45 nap állt rendelkezésre. Ezen módosítást az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezéseivel való összhang megteremtése indokolta.

b.) a számvitelről szóló törvény hatálya alá tartozó adóalany esetében:

- az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2003. évi XCI. törvény 67. § (1) bekezdése alapján a benyújtás határideje már konkrét időpontban kerül meghatározásra, amely az adóévet követő év május 31., ha pedig az adóalanyiság év közben szűnt meg, akkor az adóalanyiság megszűnését követő 150. nap.

- az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény 412. § (1) bekezdése alapján, ha az adóalanyiság év közben

²⁶ A 2003. január 1-jén hatályos állapot alapján az EVA törvény 11. § (3) bekezdése:

„A bevallás benyújtásának határideje:

a) a számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó adóalany esetében az adóévet követő év február 15., ha azonban az adóalanyiság év közben szűnt meg, akkor az adóalanyiság megszűnését követő 45. nap;

b) a számvitelről szóló törvény hatálya alá tartozó adóalany esetében az adóévre (az üzleti évre) vonatkozó beszámoló letétbe helyezésére a számvitelről szóló törvényben előírt határidő.”

A 2012. február 9-én hatályos állapot alapján az EVA törvény 11. § (3) bekezdése:

„A bevallás benyújtásának határideje:

a) a számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó adóalany esetében az adóévet követő év február 25., ha azonban az adóalanyiság év közben szűnt meg, akkor az adóalanyiság megszűnését követő 30. nap;

b) a számvitelről szóló törvény hatálya alá tartozó adóalany esetében az adóévet követő év május 31., ha azonban az adóalanyiság év közben szűnt meg, akkor az adóalanyiság megszűnésének hónapját követő ötödik hónap utolsó napja.”

szűnt meg, akkor az adóalanyiság megszűnésének hónapját követő ötödik hónap utolsó napja a bevallás benyújtásának határideje.

Ezen változások, álláspontunk szerint, a számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó EVA adóalany tekintetében meglehetősen előnyösek. A törvényalkotó azon szándéka, hogy hosszabb időt biztosítson az EVA adóalanyoknak a bevallás benyújtására, igen kedvező, habár az EVA adóalanyoknak ezáltal egy újabb határidőre kell figyelnie. Másrészt az adóalanyiság megszűnésekor a bevallás benyújtására nyitva álló 30 napos határidőt elegendőnek véljük. A számvitelről szóló törvény hatálya alá tartozó adóalanyok esetében öröndetesnek ítéljük a törvényalkotó azon lépését, hogy konkrét napban (május 31.) határozta meg a bevallás benyújtásának határidejét. Ellenben a legújabb módosítást annak ellenére, hogy így akár az EVA adóalanyoknak a bevallás benyújtására több idő áll rendelkezésre, nem tartjuk sem a jogalkotás szempontjából – hiszen e §-ban konkrét napokban lévő meghatározást találunk, – sem az adóalany szempontjából – mert ez nem egy pontos időpont – pozitív változásnak.

Az előbbi rendelkezésekhez tartozik az is, hogy az EVA adóalany az adóévre megállapított EVÁ-t – az adóévben már megfizetett adóelőlegek beszámításával – a bevallás benyújtására előírt határidőig köteles megfizetni. Abban az esetben, ha az adóévben már megfizetett adóelőlegek összege meghaladja az adóévre megállapított EVÁ-t, a különbözetet az adóalany bevallásában az igény (bevallás) beérkezésének napjától, de legkorábban a bevallás benyújtására előírt határidő napjától (esedékességtől) jogosult visszaigényelni [EVA törvény 12. § (5) bek.]. A visszaigényelt különbözetet az állami adóhatóság az adóalany belföldi pénzforgalmi számlájára utalja vissza [EVA törvény 12. § (6) bek.]. Ezen visszaigénylési lehetőség kifejezetten pozitív, hiszen az adókülönbözlet (adótöbblet), amelyet az EVA adóalany már befizetett, nem raktározódik el egyik évről a másikra. Az EVA adóalany számára ennél már csak az lenne előnyösebb, ha az állami adóhatóság az adókülönbözletet visszaigénylés nélkül azonnal visszautalná az EVA adóalany belföldi pénzforgalmi számlájára.

Ötödrésztől az EVA adóalap kiszámítása is igen egyszerű. Az EVA törvény meghatározza a bevétel kiszámítását: a bevételt növelő és csökkentő tételeket is, ezáltal az EVA adóalany saját maga is ki tudja kalkulálni az EVA adóalapját.²⁷

Az EVA adóalany szempontjából a következő lényeges előny az, hogy az EVA egy választható adónem, azaz az EVA törvény nem kötelez senkit sem EVA szerinti adózásra.

²⁷ Lásd részletesen: 2012. február 9-én hatályos állapot EVA törvény 6. § - 8. §

Továbbá, ha az adóalany EVA adóalanyiság mellett dönt és megfelel az EVA törvényben meghatározott valamennyi feltételnek, akkor nem kell minden évben külön bejelentenie azt, hogy EVA adóalany kíván maradni. Sőt az EVA adóalanyiság alatt is fennáll az EVA adóalany szabad akarata arra vonatkozóan, hogy meddig kíván EVA adóalany maradni.

Az EVA továbbá egy kiszámítható adó. Ennek köszönhetően az EVA adóalanyok képesek előre tervezni. A törvényalkotó az adószabályokat sok esetben év közben is jelentősen módosítja és emiatt az adóalanyok kiszolgáltatott helyzetbe kerülhetnek, amely következtében nem képesek hosszabb távra tervezni. Az EVA pont ezt teszi lehetővé annak ellenére, hogy az EVA bevezetése óta (nevezetesen 2006-ban) évközi jelentős módosításoknak is tanúi lehettünk. Az EVA adóelőleg negyedéves ütemezése pedig akár pozitívan is felfogható, ha az adóalanyok fizetési kötelezettségeinek tervezhetősége szempontjából vizsgáljuk.²⁸

Az EVA további előnye az is, hogy az EVA adóalanyok adózással összefüggő nyilvántartási kötelezettségeit is csökkenti. Ráadásul a közkereseti társaság, a betéti társaság és a korlátlan mögöttes felelősséggel működő egyéni cég az EVÁ-val összefüggő nyilvántartási kötelezettségeit vagy az EVA törvény 4. § (4)-(6) bekezdéseiben foglaltaknak megfelelően vezeti, vagy a számvitelről szóló törvény előírásai szerint, a kettős könyvvitel rendszerében teljesíti [EVA törvény 4. § (3) bek.]. Ezen adóalanyoknak a nyilvántartási kötelezettség tekintetében tehát választási lehetőséget is biztosít az EVA törvény.

Az EVA adóalanyok által további el nem hanyagolható előnynek minősíthető az is, hogy az EVA egy átlátható adózási forma, – megértése és alkalmazása is könnyebb például a társasági adóhoz képest – amelynek köszönhetően az EVA adóalany kevésbé számíthat hatósági ellenőrzésre.²⁹

Végül az EVA adóalanyok egy csoportjának az EVA az adókötelezettség minimalizálása szempontjából már nem rentábilis, ám az előbb felsorolt előnyök végett mégis az EVA szerint adóznak, ahogy azt az egyik interjúalany Semjén András, Tóth István János és Fazekas Mihály tanulmányában lényegre törően megfogalmazta: „*Nem kell*

²⁸ SEMJÉN - TÓTH (2009) i. m. 140. o., SZERB László - ULBERT József: Vállalkozásbarát adórendszer: A mikro- és kisvállalkozások adózással kapcsolatos adminisztratív terhelésének felmérése és az adminisztratív terhelések csökkentésére szolgáló javaslatok, Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar kutatása, Pécs, 2007. 42-43. o. http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2007/Vallalkozasbarat.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

²⁹ Intézet a Demokratikus Alternatíváért: Se bevétel, se gazdasági aktivitás, Az egyszerűsített vállalkozói adó megszüntetésének következményeinek elemzése http://www.ideaintezet.hu/sites/default/files/se_bevetel_se_gazdasagi_aktivitas_IDEA.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

azon izgulnunk, hogy mi lesz, ha két év múlva van egy vagyonosodási vizsgálatunk; így nem vonhatnak kérdőre, hogy miből tartottuk el a négygyerekes családot.”³⁰

II. 1. 2. Az EVA hátrányai az EVA adóalanyok számára

Az adózók szempontjából az EVA hendikepjét három irányból vizsgálhatjuk: egyrészt az EVA adókörbe való bekerülése során, másrészt az EVA adóalanyiság fennállta alatt, harmadrészt az EVA adókörből való kikerülés után jelentkező hátrányokat érdemes górcső alá vennünk.

Elsőként megállapíthatjuk, hogy az EVA adókörbe való bekerülés bonyolult folyamat, hiszen az EVA csak szűk körben választható: az EVA adóalanynak az EVA választásakor és azt követően is meg kell felelnie a már az I. fejezet 2. pontjában is utalt valamennyi törvényi feltételnek. Sőt a kezdő kis- és középvállalkozások sem választhatják az EVA-t. Egyetértünk azon állásponttal, amely az EVA adóalanyok körének bővítését, és a kezdő kis- és középvállalkozások EVA adókörbe való bekerülését támogatja.³¹

Továbbá az EVA adóalanyak nem minősülő adózónak az adóévet megelőző év decemberében, a hónap 20. napjáig be kell jelentenie azon szándékát, hogy EVA adóalannyá kíván válni a következő adóévtől. Ezen 20 napos határidő elmulasztása esetén igazolási kérelem előterjesztésének nincs helye [EVA törvény 10. § (1) bek.], azaz bármely okból kerül sor a bejelentés elmulasztására, e határidő jogvesztő.

Az előbb ismertetett tények fényében az EVA adózásra történő áttérés pontos tervezést igényel, amely során az EVA adóalanyak nem minősülő adózónak meglehetősen körültekintően és precízen kell eljárnia ahhoz, hogy egyáltalán EVA adóalannyá válhasson.

Másodrészt, ha az adózónak végre sikerül EVA adóalannyá válnia, az EVA már ismertetett előnyei élvezése mellett kénytelen eltérni az EVA hátrányait is, amelyek a következők:

Az EVA egyik legnagyobb hátulütője az EVA adóalany szempontjából az évek során bekövetkező EVA adókulcs emelés. Az EVA vonzerejét bevezetésekor az

³⁰ SEMJÉN - TÓTH (2009) i. m. 143. o.

³¹ A kezdő kis és közép vállalkozások EVA-körbe való bekerülésének támogatása igen korai tanulmányokban megjelent. Lásd: Egyszerűsített Vállalkozói Adóról, Gazdasági havi tájékoztatók, MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet 2002. augusztus 4. o. <http://www.gvi.hu/index.php/hu/economicdata/show.html?id=21>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

egyszerűsége, átláthatósága mellett az alacsony adókulcs jelentette. Ezen előny kilenc év alatt sajnálatos módon eltűnt: míg az EVA mértéke 2003-ban még csak a pozitív adóalap 15 %-a volt, ezen érték 2006. október 1-jétől már 25 %-ra, 2010. január 1-jétől 30 %-ra, 2012. január 1-jétől 37 %-ra emelkedett. Az adófizetők – így az EVA adóalanyok – magatartását pedig lényegesen befolyásolja az adóteher mértéke. Egyetértünk azzal, hogy „az adótehernek elviselhetőnek kell lenni. [...] az alacsony adókulcs azonban épen úgy nem alacsony adó, amint a magas adókulcs nem magas bevétel. [...] Az alacsony adókulcs lehetővé teszi az adómorált, míg a magas adókulcs eleve megöli azt”.³² Ezen megállapítás az EVA szempontjából a 3. számú táblázat alapján is alátámasztható.

3. táblázat

EVA összesítő táblázat a 2003-2010-es évek tekintetében

	Egyszerűsített Vállalkozói Adóból származó bevétel		EVA alanyok száma *	EVA mértéke
	Előirányzat (Millió Ft.)	Teljesített (Millió Ft.)		
2003	16 000,0	31 020,2	54 620	a pozitív adóalap 15%
2004	54 500,0	67 005,1	80 532	a pozitív adóalap 15%
2005	75 300,0	91 365,1	97 220	a pozitív adóalap 15%
2006	154 400,0	143 115,1	98 229	a pozitív adóalap 15% (okt. 1-jétől: a pozitív adóalap 25 %)
2007	168 200,0	152 812,2	98 222	a pozitív adóalap 25%
2008	168 713,9	166 537,0	96 260	a pozitív adóalap 25%
2009	172 900,0	169 703,5	96 751	a pozitív adóalap 25%
2010	182 600,0	181 879,5	93 498	a pozitív adóalap 30%

* Az EVA adóalanyok száma db.-ban kifejezve, az adott év december 31.-én.

Forrás: A 2003-2008 évek tekintetében az APEH évente megjelenő bulletinjei, az adóhivatal éves tevékenységét ismertető kiadványai alapján; a 2009-2010 év az APEH kiadványából: http://www.afeh.hu/data/cms205204/2010_EVA_elemzes_internetes_valtozat.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9. alapján saját szerkesztés

A 3. számú táblázat alapján megfigyelhetjük, hogy, míg az EVA mértéke alacsony volt, addig az EVA adóalanyok száma drasztikusan nőtt és az EVÁ-ból származó teljesített bevétel is jelentősen felülmúlta az előirányzott bevétel mértékét. Az EVA mértékének 25%-ra történő emelésével azonban nem jelenik meg kiugró növekedés az EVÁ-ból származó teljesített bevétel tekintetében. Emellett az adózók körében a magas adókulcs,

³² MAHLER Sándor: Erkölc és Pénzügyek, Különlenyomat a „Közgazdasági Szemle”-ből, 15. o. http://mtdaportal.extra.hu/books/mahler_sandor_erkolcs_es_penzugyek.pdf, Letöltés dátuma: 2012. január 17.

illetve az adókulcs folyamatos emelése feszültségeket szülhet, amely adóeltitkoláshoz és adócsaláshoz vezethet, ekkor pedig hozzájárul az adóbevétel és így az állam központi költségvetésének csökkenéséhez.³³ Ezen, már az állam számára is negatív következményekkel a törvényalkotónak mindenképp számolni kell az adókulcs emelésekor, főleg, ha az érintettek ennyire szenzitív adóalanyok.

Az EVA adóalanyok számára az sem fogható fel előnyként, hogy nem lehet költséget elszámolni, még a nagyobb beruházásokat sem. Továbbá az EVA adóalanyok számolni kell azzal is, hogy eszközbeszerzés esetén az ÁFÁ-t nem vonhatja le (nem igényelheti vissza), hanem az is a beszerzési ár részét képezi. Sőt az EVA adóalapjának kiszámításánál bevételnek minősül a megszerzett vagyoni érték is, például pénz, értékpapír, megszerzett jogok, elévült kötelezettség is [EVA törvény 6. § (2) bek.].³⁴ Ezáltal az EVA törvény elsősorban azokat a vállalkozásokat hozza kedvezőbb helyzetbe, amelyek nem végeznek beruházást, alkalmazottakat nem foglalkoztatnak,³⁵ hanem viszonylag kis költséghányaddal dolgoznak, és szellemi tevékenységet végeznek.³⁶

Annak ellenére, hogy az EVA adóalany nem számolhat el semmilyen költséget, az EVA bevételi értékhatára viszonylag alacsony és nem változott meg jelentős mértékben az évek során sem. 2003. január 1-jén az EVA adóalany összes bevétele maximum 15 millió Ft. lehetett, ezen érték maximuma 2004. január 1-jétől 25 millió Ft., 2012. január 1-jétől pedig 30 millió Ft.³⁷ Az EVA adóalanyok így folyamatosan figyelemmel kell kísérnie egyes bevételeinek megszerzési időpontját [EVA törvény 7. §]. Ha abból indulunk ki, hogy az EVA adóalanyok mindenképp érdeke és szándéka az EVA adóalanyi körben maradni, akkor ezért az adózó minden bizonnyal a tőle telhető legtöbbet megteszi, amely akár

³³ GERGELY István: Tízéves az adóreform, Közgazdasági Szemle, XLV. évf., 1998. 350. o.

³⁴ Az EVA törvény 6. § illetve 8. § részletesen meghatározza azt, hogy mit ért az EVA törvény bevétel alatt.

³⁵ A Megújuló Magyarország adórendszere, Összefoglaló a 2012. évi adóváltozásokról, 16. o. http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2011/NGM--2012-adok.pdf, Letöltés dátuma: 2012. január 17.

³⁶ Ezen hátrány az EVA bevezetése óta fennáll és azóta is sokak által sérelmezett pontja az EVÁ-nak. Lásd részletesen: A T/946 Az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló általános vita lefolytatását 2002. 10. 03. <http://www.mkogy.hu/naplo37/025/025.htm>, Letöltés dátuma: 2012. január 17.

³⁷ 2012. február 9-én hatályos EVA törvény 2 §. (5) bekezdés a.) pontja kimondja, hogy: „a (2) bekezdésben meghatározott személy az adóévben akkor lehet adóalany, ha az adóévre ésszerűen várható, e törvény előírásainak megfelelően meghatározott, a 6. § (1) bekezdése és 20. § (1) bekezdése szerinti bevétele a 30 millió forintot nem haladja meg.”

Itt jegyeznénk meg, hogy az EVA tekintetében a bevételtől meg kell különböztetni az adóalapot, amelyet úgy kell meghatározni, hogy az összes bevételt az EVA törvényben meghatározott tételekkel, illetve korrekciókkal csökkentjük vagy növeljük. Érdekes megemlítenünk a 2009-es évet, amikor 2009. július 1-jei hatállyal az EVA adóalanyiság feltételeként egyetlen évre, a 2009. adóévre, az EVA éves bevételi értékhatára 26 millió Ft. lett, ezért ha az adózó a 2009. év második félévében elért bevételével haladja meg a 25, de nem lépi túl a 26 millió Ft-ot, az EVA alanyiságát – az egyéb feltételek megléte esetén – nem veszítette el. Lásd: Bevételi értékhatár az eva hatálya alatt http://www.apoh.hu/magyar_oldal/ado/eva/eva_091209.html Letöltés dátuma: 2012. január 17.

megnyilvánulhat abban is, hogy beruházásait csökkenti, vagy lassabban ütemezi. Ennek következtében az EVA fontos, egyik kardinális céljának – nevezetesen a kis és középvállalkozások fejlesztésének – pontosan a fordított eredményére jutunk, amely akár az adott szektorban a gazdasági prosperációt is visszavetheti. Ráadásul az EVA adóalany számára ezáltal egy komoly „kísértés” is fennáll: az, hogy költségeit más vállalkozáson keresztül számolja el.

Az eddigi hátrányokat tetőzi az, hogy 2010. május 15-től az egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek az új Polgári Törvénykönyvvel összefüggő módosításáról szóló 2010. évi XII. törvény 51. §-ának (10) bekezdése alapján az EVA törvény 9. § (2) bekezdése a következő: *„Ha az adóalany bevétele és a 8. § (7) bekezdés alapján az összes bevételt növelő összeg együttesen meghaladja az adóalanyiság választására jogosító értékhatárt, az adóalanyiság választására jogosító értékhatárt meghaladó rész után az eva mértéke 50 százalék.”* Ezen rendelkezés 2012. január 1-jétől is megtalálható az EVA törvényben, tehát az EVA mértéke nem 37% hanem 50 % az EVA adóalanyiság feltételeként előírt 30 millió Ft.-ot meghaladó részre. Az EVA adóalany szempontjából további hátrány az is, hogy bizonyos, az EVA törvényben megnevezett esetekben³⁸ az állami adóhatóság becsléssel állapítja meg az EVA alapját és összegét.³⁹

Az EVA adóalanyok szempontjából az EVA hátrányait sorolva, az EVA adóalanyokat terhelő kötelezettségeket is – amelyek az elmúlt kilenc év során nemhogy csökkentek volna, hanem épp ellenkezőleg, szigorodtak – szükséges részleteznünk.

Először is az EVA törvény az EVA adóalanyának az adó tényleges befizetésével kapcsolatban szigorú kötelezettségeket ír elő: az adóelőleg-fizetés tekintetében az EVA adóalany negyedéves bevalló, azaz az adóév első három negyedévére adóelőleget kell fizetni a negyedévet követő hónap 12-éig [EVA törvény 12. § (1) bek.]. A 2006-os évközi változásokat követően ezen adóelőleget az EVA adóalanynak december 20-áig az adóévi várható fizetendő adó összegére kell kiegészítenie [EVA törvény 12. § (4) bek.]. Ezen

³⁸ 2012. február 9-én hatályos EVA törvény 11. § (5) bek.: *„Az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérően, az állami adóhatóság az adózás rendjéről szóló törvény előírásai szerinti becsléssel állapítja meg az eva alapját és összegét az adóév első napjától a mulasztási bírságot megállapító határozat jogerőre emelkedésének napjáig terjedő időszakra vonatkozóan, ha az adózó adóalanyisága mulasztási bírság kiszabása miatt szűnt meg. A becslésre irányuló eljárást az adóhatóság a mulasztási bírságot megállapító határozat jogerőre emelkedésének napját követő 15 napon belül megindítja.”*

Továbbá 2012. február 9-én hatályos EVA törvény 22. § (4) bek.: *„Ha az adózó az adómegállapítási időszakot tartalmazó adóévre vonatkozó e törvény szerinti bejelentését [10. § (1) és (4) bekezdés] jogszerűen nem tehette volna meg, illetve jogszerűtlenül nem tette meg, akkor az állami adóhatóság az adózás rendjéről szóló törvény előírásai szerinti becsléssel állapítja meg az adónemenkénti adókötelezettséget.”*

³⁹ A becslési eljárásról lásd részletesen: HILLAY EMESE: Az egyszerűsített vállalkozói adó hatálya alatt működő vállalkozások vizsgálata, Adóellenőrzés, 2008. (6-7. sz.) 12-14. o.

feltöltési kötelezettség elmulasztása esetén az EVA adóalany az adózás rendjéről 2003. évi XCII. törvény értelmében az ott meghatározott esetben mulasztási bírságot köteles fizetni.⁴⁰ Ezen szankcióra az EVA törvényben – már csak az EVA adóalany jogkövető magatartásra való sarkallása végett is – érdemes lett volna utalni.

Másodszor megjegyezzük azt a tényt is, hogy bármennyire is egyszerűsített az EVA, nem jelenti azt, hogy az EVA adóalany minden fizetési kötelezettségét az EVA megfizetésével teljesítette. Így például az EVA adóalanyt járulékfizetési kötelezettség, cégautó adó,⁴¹ szakképzési hozzájárulás [EVA törvény 16/A. § alapján], állandó jellegű iparüzési tevékenység esetén iparüzési adó fizetése, bizonyos esetekben ÁFA fizetési-kötelezettség,⁴² etc. is terheli.

Harmadrésről az EVA adóalanynak továbbra is fennáll a számla és a nyugtaadási kötelezettsége. Ennek megsértése az EVA adóalanyiság megszűnését vonja maga után az EVA törvény 3. § (1) bek. e) pont értelmében.⁴³ Továbbá már magának az EVA adóalanyiságnak is a feltétele az, hogy az adóhatóság számla- vagy nyugtaadási kötelezettség ismételt elmulasztása miatt mulasztási bírság kiszabását jogerősen ne rendelje el az adóévet megelőző naptári évben és az azt megelőző adóévben [EVA törvény 2.§ (3) bek. b.)pont]. Itt véljük fontosnak hangsúlyozni azt is, hogy az EVA adóalanyokat az EVA törvényben továbbá más jogszabályban meghatározott teljesítéséhez és a teljesítés ellenőrzéséhez szükséges nyilvántartási kötelezettség is terheli [EVA törvény 4. § (7) bek.]. Sőt a közkereseti társaság, a betéti társaság és a korlátlan mögöttes felelősséggel működő egyéni cég esetén a már említett nyilvántartási kötelezettség választásának előnye

⁴⁰ 2012. február 9-én hatályos az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 172. § (12) bek.: „Ha az adózó esedékességig az adóévi várható adó összegét - figyelemmel az adóév során megfizetett előleg összegére is - nem fizette meg legalább 90%-os mértékben, a befizetett előleg és az adó 90%-ának különbözete után 20%-ig terjedő mulasztási bírságot fizet.”

⁴¹ 2012. előtt az EVA-s egyéni vállalkozót a cégautó adókötelezettség a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény alapján nem terhelte, mivel költséget nem számolhatott el. Az EVA-s társas vállalkozások azonban már korábban is a cégautó adó alanyának minősültek. 2012.-től a cégautó adó viszont minden EVA adóalanyt terhel.

⁴² Főszabály szerint az EVA adóalany nem alanya az ÁFA-nak, azaz az EVA adóalanyt az EVA mentesíti az ÁFA fizetése alól. Ez alól kivételt a 2012. február 9-én hatályos EVA tv. 16. § (2) bekezdésében találunk: „Az adóalany e törvény szerinti adókötelezettségén túl köteles

a) a termék importja,

b) az általános forgalmi adóról szóló törvény szerint termék Közösségen belüli beszerzésének minősülő beszerzés,

c) az általános forgalmi adóról szóló törvény 140. §-ában foglaltak fennállása, valamint

d) az általános forgalmi adóról szóló törvény 142. §-ában foglaltak fennállása

esetén az általános forgalmi adót megfizetni.”

Ezen esetekben az EVA adóalany köteles bevallani és befizetni az ÁFA-t.

⁴³ 2012. február 9-én hatályos EVA törvény 3. § (1) bek. e.) pontja alapján: „az adózó adóalanyisága megszűnik: az adóhatóság határozata jogerőre emelkedésének napjával, ha terhére az adóhatóság számla- vagy nyugtaadási kötelezettség elmulasztása, vagy az ellenőrzés akadályozása miatt mulasztási bírságot állapított meg.”

mellett megjelenik azon hátrány is, hogy erre vonatkozóan ezen EVA adóalanyoknak nagyon körültekintően kell nyilatkozniuk, hiszen nyilatkozatukat később nem változtathatják meg, illetve nem vonhatják vissza [EVA törvény 4. § (3) bek.]. 2009-től⁴⁴ szigorodott a nyilvántartási kötelezettség azzal, hogy az EVA adóalanyoknak előírja a bizonylatok és a nyilvántartás mellett az összes beszerzésről szóló számlák megőrzését is – ideértve a rontott példányokét is – az adó megállapításához való jog elévüléséig, amely igen hosszú időintervallum: öt év [EVA törvény 4. § (6) bek.]. Ezen számlatartási kötelezettség megsértése esetén az állami adóhatóság mulasztási bírságot szab ki,⁴⁵ habár felmerül bennünk kérdésként, hogy az ez utóbbi kötelezettség mennyire hatékonyan ellenőrizhető, hiszen az adóellenőrök az EVA adóalanyok ellenőrzésekor teljes pontossággal nem tudják megállapítani azt, hogy az EVA adóalanyoknak hány számlát kellett volna megőrizni. Ezen mulasztásra tehát csak a későbbi vizsgálatok során derülhet fény, valamint akkor, ha az EVA adóalanyt értékesítőt ellenőrzik és ezt követően kerül sor az EVA adóalany ellenőrzésére. Ezáltal ez egy igen hosszú és körülményes ellenőrzési mechanizmussá válhat.

Negyedrésről az EVA adóalanyt bejelentési kötelezettség is terheli arra vonatkozóan, ha nem felel meg az adott év december 20-án az EVA törvényben meghatározott bármely feltételnek, avagy az állami adóhatóságnál, vámhatóságnál, önkormányzati adóhatóságnál nyilvántartott adótartozása van [EVA törvény 10. § (4) bek.]. Abban az esetben, ha az EVA adóalany bejelentkezése valamely adóévre vonatkozóan jogszerűtlen volt, vagy a kijelentkezést jogszerűtlenül nem tette meg, akkor az adott adóévben nem válhat az EVA adóalanyává [EVA törvény 10. § (6) bek.].

Végül az EVA adóalany számára megjelenő hátrányként minősíthetjük azt is, hogy az EVA adóalanyi körbe bekerülése után az EVA adóalany „megmerevedik”: ez alatt azt értjük, hogy az EVA adóalany nem határozhatja el átalakulását, egyesülését és szétválását, valamint jegyzett tőkéjének a jegyzett tőkén felüli saját tőke terhére történő felemelését az EVA adóalanyi körbe való bekerülés után [EVA törvény 22. § (2) bek.].

Az EVA adóalany EVA adókörből való kikerülés után jelentkező hátrányait szemlélve megállapíthatjuk, hogy az adózó számára az EVA által nyújtott előnyök

⁴⁴ Az egyes adó- és járulék törvények módosításáról szóló 2008. LXXXI. törvény 214. § a.) pontja alapján

⁴⁵ 2012. február 9-én hatályos az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 172. § (17) bek. alapján: „Az adózó a közbeszerzések megvalósítása érdekében megkötött szerződésekhez kapcsolódó, e törvény 36/A. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének megsértése esetén, kifizetésenként a kifizetés összegének 20%-áig terjedő mulasztási bírsággal sújtható.”

elvesztése mellett azzal is szembe kell néznie, hogy az EVA adóalanyi körbe hosszú ideig nem kerülhet vissza. Feltételezzünk egy egyszerű esetet: az EVA adóalanyának csak kisösszegű – például 5000 Ft. értékű – adótartozása van, amelyet szándékában áll befizetni, ám valamely ok miatt nem teszi ezt meg. Ennek következtében az EVA adóalanyisága megszűnik és az EVA adóalanyiság megszűnésének adóévét követő négy adóévre az EVA adóalanyiságot ismételten nem is választhatja.⁴⁶ Az EVA törvény e szankciója tehát meglehetősen szigorú. Úgy véljük, egy rövidebb – például egy kétéves – határidő meghatározása, vagy egy fokozatos szankciórendszer kiépítése az EVA adóalany szempontjából előnyösebb lenne.

II. 2. Az EVA előnyei és hátrányai az állam számára

II. 2. 1. Az EVA előnyei az állam számára

Az állam elsődleges célja nem lehet (lehetne) más, mint polgárai boldogulását elősegíteni. Ennek keretében minden olyan előny, amely az adózó számára előnyt jelent, előny az állam számára is. Ezeken az általánosságokon túl meg kell jelölni azon célokat, amelyek közvetlenül szükségessé tették az egyszerűsített adózás bevezetését és annak fenntartását. Ezen célok a következők: az adóbevétel maximalizálása, az adóbevételek összegének meglehetősen stabil meghatározása, a korrupció visszaszorítása, az igazságos adóztatás, a társadalmi olló szétnyílásának megakadályozása a kis- és középvállalkozói réteg támogatásával, költséghatékonyság az adminisztráció terén, az adózási morál és a közmorál javítása, ezáltal politikai haszonszerzés.

Az EVA bevezetése adóamnesztia (*tax amnesty*) meghirdetéséhez köthető, amely abban nyilvánult meg, hogy 2003-ban csak az léphetett be az EVA adóalanyi körbe, aki leadózta a házipénztárban – ténylegesen nem, csak formálisan létező – összeget 20%-os adókulccsal. Ezt követően az állami adóhatóság nem vizsgálta a házipénztárakban lévő fiktív összegek létét,⁴⁷ ezáltal az EVA adóalany úgymond „tisztta lappal” folytathatta tevékenységét. Az állam számára pedig az adóamnesztiák általában előnyösek, hiszen csekély hosszú távú költséggel járnak mindamellett, hogy az adóintézkedések

⁴⁶ Ez alól kivételt maga az EVA törvény is megfogalmaz: „Az adóalanyiság megszűnésének adóévét követő négy adóévre az adóalanyiság ismételten nem választható, kivéve, ha az egyéni vállalkozói tevékenységre való jogosultság egyéni cég alapítása miatt szűnik meg.” [EVA törvény 3. § (3) bek.]

⁴⁷ TÓTH - TÓTH (2003) i. m. 6. o.

hatékonyaságát és az adózók jogkövetését növelik.⁴⁸ Habár az államnak az adóamnesztia előnyei mellett az adómorálra gyakorolt negatív hatásait is mérlegelnie kell,⁴⁹ így nem érdemes túlzott mértékben és gyakorisággal adóamnesztiát alkalmazni. Az EVA esetében úgy véljük, hogy az adóamnesztiának pozitív hatása jelentősebb.

Nem is annyira állami, mint inkább politikai érvként/előnyként szerepelt az EVA bevezetésekor: a politikai szavazatmaximalizálás elve. Minden adózással kapcsolatos szakmai érv addig terjed, amíg a politika alrendszerének érdekében áll azt fenntartani. Az EVA bevezetésekor az aktuális gazdasági növekedés lehetővé tette az adópolitikában való kísérletezést, és a könnyítés általi szavazatszerzést. Mára, 2012-re ezen a helyzet láthatóan megváltozott: a jelenlegi kormány egyenlőre az EVA megszüntetése helyett az EVA adókulcsának növelésével jelöli ki a követendő utat az adózók számára. Az adózók pedig általában meglehetősen érzékenyek a kormányok adópolitikájára, sőt igen fontos reláció áll fenn a politikai rendszer átláthatósága és az adófizetési hajlandóság között.⁵⁰

Az állam szempontjából további pozitív előny az, hogy az egyszerűbb adózás következtében az adóellenőrzés hatékonyságának fokozódása és adó behajtásának egyszerűsödése mellett az adórendszer fenntartásának, valamint az adóellenőrzésnek a költségei csökkentek.⁵¹

Az EVA abból a szempontból is igen kedvező adónem, hogy az állam az EVA negyedévenkénti bevallásának köszönhetően a várható adóbevételt nagy pontossággal előre ki tudja számítani. Az 1. számú táblázat alapján pedig megállapíthatjuk, hogy az elmúlt kilenc év során az EVÁ-ból származó teljesített adóbevétel folyamatosan nőtt. Az EVA a bevezetését követő első három évben pedig kifejezett sikertörténetnek tekinthető, hiszen lényegesen meghaladta az EVÁ-ból származó teljesített adóbevétel az előirányzottat. Ezen alulbecslés több okra vezethető vissza, így például az EVA adófizetők átlagosnál jóval nagyobb fizetési hajlandóságára, az EVA adóalanyok jogkövető magatartására, avagy az EVA státusz megőrzése érdekében a mulasztások elkerülésére. 2006-tól azonban az EVÁ-ból származó előirányzott bevételek már nem haladják meg a

⁴⁸ FAZEKAS Mihály: A rejtett gazdaságból való kilépés dilemmái, Esettanulmány, MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 2008. 23. o. http://econ.core.hu/file/download/mtdp/MTDP_0812_korr2.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁴⁹ KREKÓ Judit - P. KISS Gábor: Adóelkerülés és adóváltoztatások Magyarországon, MNB-SZEMLE, 2008. 33. o. http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbszemle/mnbhu_msz_200804/krek_o_judit_p_kiss_gabor.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9., Lásd továbbá: SZILOVICS Csaba: Csalás és jogkövetés az adójogban, Gondolat Kiadó, Budapest, 2003. 138-141. o.

⁵⁰ SZILOVICS (2003) i. m. 83-88. o.

⁵¹ KREKÓ - P.KISS (2008) i. m. 28. o., TOTH - TOTH (2003) i. m. 7. o.

teljesített adóbevételeket és ez mind a mai napig így van. Az állam adóbevételi szempontjából az EVA 2012-re – kezdeti sikere ellenére – a központi költségvetés stagnáló pontjává vált.

Némileg ellentmondásosnak tűnhet – még számunkra is – az adóteher mérséklése és az előbb említett előny, az adóbevétel növekedése egyazon lépéssel.⁵² Annyi bizonyos, hogy az alacsony adókulcs és az egyszerűbb adminisztráció mindenképp pozitív hatással van az adózási morálra. Az állam szempontjából pedig az EVA olyannyira költségvetési ügy is, mint amennyire az adófizetési morált befolyásoló erkölcsi kérdés is. Az évek során az EVÁ-ra vonatkozó tanulmányok az adómorálra gyakorolt hatások értékelésében igen ellentétes képet mutatnak: míg az EVA adófizetési morált javító hatása mellett foglal állást Tóth Ágnes és Tóth István János,⁵³ Fazekas Károly és Semjén András;⁵⁴ addig Krekó Judit és Kis Gábor az EVÁ-ban rejlő adómorált romboló hatásra hívja fel a figyelmet.⁵⁵ Annyi bizonyos, Merton szavaival élve: *„az egyén nem elszigetelten, hanem a társadalom tagjaként él és gondolkodik, cselekszik és adózik.”*⁵⁶ A közmorál pedig az egyéni erkölcsből alakul ki, amelynek kiemelkedő szerepe van az adózásban és a jogkövető magatartás kialakításában.⁵⁷ Az EVA adóalanyi körben pedig a jogkövető magatartás terjedését, az adófizetési hajlandóság növekedését figyelhetjük meg.⁵⁸

Végül az EVA kétségtelen előnye az is, hogy az állami adóhatóság és a nyomozóhatóság jelentős mértékben felszabadul azon teher alól, amely az ÁFA csalások felderítésével jár, hiszen az EVA adóalanyai nem igényelhetnek vissza ÁFÁ-t, így nincs mit vizsgálnia a hatóságoknak ezen a téren. Továbbá az EVA az adócsalás előfordulását és

⁵² Itt érdemes megemlítenünk az adókulcs növekedése és az aggregált adóbevételek közötti kapcsolatot, amelyet a Laffer-görbe eleméz, amely értelmében létezik egy olyan optimális adókulcs, mely mellett az aggregált adóbevételek maximalizálhatók. Az adókulcs növelésével az adóbevételek azonban csak egy bizonyos pontig növelhetőek, ezt követően az adókulcs további emelésével az adóbevételek csökkennek. A Laffer görbéről lásd részletesen: LAFFER, Arthur: The Laffer Curve: Past, Present, and Future, 2004 <http://www.heritage.org/research/reports/2004/06/the-laffer-curve-past-present-and-future> Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁵³ TÓTH - TÓTH (2003) i. m. 7. o.

⁵⁴ FAZEKAS Károly - SEMJÉN András: Rejtett gazdaságban való részvétel és csökkentésének kormányzati eszközei, MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 2008. 224. o. <http://www2.mta.hu/fileadmin/2008/11/08-rejtettgazd.pdf>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁵⁵ Krekó Judit - P. Kiss Gábor: Adóelkerülés és a magyar adórendszer, MNB-tanulmányok 65., 2007. 36. o. http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbtanulmanyok/MT_65.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁵⁶ MERTON Robert: Társadalomelmélet és társadalmi struktúra, Gondolat Kiadó, Budapest, 1980. 155-157.o.

⁵⁷ Lásd részletesen: a közmorál és az egyéni adómorál kapcsolatát In: SZILOVICS (2003) i. m. 98-102.o.

⁵⁸ Megállapítható, hogy a jogkövető magatartás terjedése az EVA adóalanyok között több okra – legfőképp a teljes adó- és járulékkerhelés viszonylagos alacsonyására - vezethető vissza: „ a válaszolók már nem érzik helyénvalónak, indokoltnak az adócsalást (a vele járó fáradságot és kockázatot sem éri meg), illetve az eva egyszerűsége miatt eleve relatíve kevés a lehetőségük a trükközésre.” In: SEMJÉN - TÓTH (2009) i. m 144. o.

mértékét is mérsékli, a rejtett gazdaság súlyát csökkenti, és ezzel hozzájárul a jövedelmek, illetve a gazdaság kifehéredéséhez.⁵⁹

II. 2. 2. Az EVA hátrányai az állam számára

Az állam számára az EVA számtalan hátrányt is tartalmaz az előbb ismertetett előnyei mellett.

Az EVA elleni leggyakoribb vád – amely egyben az állam számára talán a legnagyobb hátrány is – az, hogy az EVA a rejtett gazdaság terjedését segíti elő, vagy legalábbis azt nem gátolja. Egyes szerzők eltérő módon határozzák meg a rejtett gazdaság (egyreszori szakirodalom fekete, szürke, második gazdaság elnevezés alatt említi) definícióját.⁶⁰ Szűk értelemben a rejtett gazdaság körébe tartoznak az egyébként legális tevékenységet végző, de be nem jelentett vállalkozások (*clandestine enterprises*) tevékenységének, illetve a regisztrált vállalkozások be nem jelentett, eltitkolt tevékenységének (*unreported activities, vagy underreported activities*) eredményei.⁶¹ A rejtett gazdaság részét képezi az adóelkerülés is, amely alatt az adórendszerben rejlő kikapukat kihasználó adótervezést (*tax avoidance*) és a nyilvánvalóan illegális adócsalást (*tax evasion*) értjük.⁶² Az EVA rejtett gazdasághoz való kapcsolatának vizsgálatakor a szakirodalomban eltérő álláspontokat találhatunk: míg Krekó Judit és P. Kiss Gábor tanulmányában határozottan kijelenti, hogy: „az EVA kisebb mértékben a jövedelmek kifehéredéséhez, nagyobb mértékben azok elszürküléséhez vezetett,” addig például Semjén András, Tóth István János és Fazekas Mihály tanulmányában ezt nem látja bizonyítottnak.⁶³ Megítélésünk szerint az EVA többféle úton igenis hozzájárult és mind a mai napig hozzájárul a rejtett gazdaság növekedéséhez. Ezen módok a következők: egyrészt az EVA adóalanyoknak nem áll érdekében számlát kérni, hiszen kiadásait nem számolhatják el. Ez pedig lehetővé teszi a

⁵⁹ TÓTH - TÓTH (2003) i. m. 17. o., SEMJÉN - TÓTH (2009) i. m. 144. o.

⁶⁰ Lásd: LACKÓ Mária: Egy rázós szektor: a rejtett gazdaság és hatásai a poszt-szocialista országokban háztartási áramfelhasználásra épülő becslések alapján, MTA Közigazgatástudományi Intézet, Budapest, 2009, 13. o. <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a579.pdf>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁶¹ SEMJÉN András - SZÁNTÓ Zoltán - TÓTH I. János: Adócsalás és adóigazgatás, MTA Közgazdaságtudományi Kutatóközpont, Budapest, 2001. 13-14. o. <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a578.pdf>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁶² KREKÓ - P. KISS (2007) i. m. 13. o.

⁶³ „Az interjúk alapján az a sajtóban és közgazdászberkekben gyakran hangoztatott vélekedés, miszerint az eva összességében – fiktív számlák kiadása révén, illetve a munkaviszonyok növekvő részének evás alvállalkozókkal kötött szinlelt szerződéssé történő átalakításán keresztül – növeli a rejtett gazdaságot és a szürkefoglalkoztatást, nem volt igazolható.” In: SEMJÉN - TÓTH (2009) i. m. 149. o.

másik félnek – az eladónak – bevétele eltitkolását.⁶⁴ Másrészről az EVA ÁFA-csalásra ösztönző hatását is szükséges megemlítenünk. Az ÁFA-kötelezettség elkerülésének speciális esete az EVA, hiszen ezen adónem nagyrészt kiváltja az ÁFA- kötelezettséget, az EVA adóalanyának pedig nincs ÁFA visszatérítési lehetősége. Az így teremtett helyzet magában rejti az adócsalás lehetőségét. Egyes adózók pedig meglehetősen leleményesen éltek, illetve élnek vele: egyrészről az EVA bevezetésétől egészen a 2006-os módosításokig lévő időintervallumban, hiszen ekkor az EVA mértéke alacsonyabb volt a standard ÁFA kulcsnál, így az adózók kapcsolt vállalkozások alapításával kihasználhatták ezt, mégpedig úgy, hogy a befogadott számlák ÁFA-tartalmát az érdekeltségi körükbe tartozó másik cégükben igényelték vissza.⁶⁵ Az ÁFA-csalás problematikájára már az EVÁ-ról szóló első tanulmányok is felhívták a figyelmet: „az EVA szerint adózó vállalkozás működhet számlagyárként: az EVÁ-s fiktív számlát bocsát ki, hiszen neki a bevétel után csak 15% adót kell fizetnie, így az áfa és az EVA különbségéből adódó 10% nála marad, amin aztán lehet osztozkodni.”⁶⁶ További adócsalási lehetőség az ÁFA-val kapcsolatosan, ha az EVA adóalanyok az általuk felhasználhatatlan költségszámláikat rokonaik, ismerőseik nevére íratják.

A következő a rejtett gazdaság növekedését elősegítő, az EVÁ-val kapcsolatban gyakran hangoztatott hátrány az, miszerint jelenséggé vált a munkaviszonyok EVA szerint adózó alvállalkozókkal kötött színlelt szerződéssé történő átalakítása.⁶⁷

Az sem elfeledendő tény az EVA hátrányainak lajstromba vételekor, hogy az adózók egy idő után alkalmazkodnak az új adónemhez és látva az EVA által biztosított adócsalási módszerek alacsony kockázatát (kisebb lebukási valószínűségét), egyre inkább kezdik felfedezni az EVÁ-ban rejlő, adócsalásra ösztönző lehetőségeket és az EVÁ-t kezdik egyre inkább választani.⁶⁸ Álláspontunk szerint az EVA adóalanyok jogkövető magatartásának elősegítése végett, az államnak szükséges ezen a rejtett gazdaságot növelő előbb említett cselekményeket még szigorúbban büntetni. Habár ezen szankciók csak abban az esetben érnek célt, ha nagy a jogellenes cselekmények felderítettsége.⁶⁹

Az állam szempontjából szintén hátrány az is, hogy az EVA bevezetésével a gazdasági szektorban a vállalkozások között bizonyos mértékű feszültség keletkezett,

⁶⁴ TOTH - TOTH (2003) i. m. 16. o.

⁶⁵ KREKÓ - P. KISS (2007) i. m. 18. o.

⁶⁶ TOTH - TOTH (2003) i. m. 16. o.

⁶⁷ Az EVA színlelt szerződésekre ösztönző hatásáról lásd: KREKÓ - P. KISS (2007) i. m. 34-36. o.

⁶⁸ SEMJÉN - TÓTH (2009) i. m. 134. o.

⁶⁹ SZILOVICS (2003) i. m. 141-147. o.

hiszen az EVA a gazdaság egyes szereplőit kezdetekben talán túllontúl kedvező előnyökhöz juttatta.

Az állam számára az EVA további hátulütője az, hogy az EVA a központi költségvetés bevételeinek kieséséhez, valamint csökkenéséhez vezet, illetve vezethet. Egyrészt Palócz Éva, Szörfi Béla és Nagy Ágnes tanulmányában kimutatta, hogy: *„egyszerű számítással megállapítható, hogy a 140 milliárd forint várható EVA-befizetés kb. 470 milliárd forint nettó (evás) vállalati bevételhez kapcsolódik és 94 milliárd forint ÁFA-t tartalmaz, amelyet az a cég, amely az evás vállalkozás számláját befogadja, természetesen levon az ÁFA fizetési kötelezettségéből. A tényleges adóbevétel tehát az államháztartás számára mindössze 47 milliárd forint (a nettó bevétel 10%-a), miközben 94 milliárd forint ÁFA eltűnik. Ebben a számításban azonban még nem vettük figyelembe azt, hogy az evás cégek költségeiket más cégeknél elszámolhatják. Ha feltételezzük, hogy az evás cégek is dolgoztak legalább 10%-os költséghányaddal, és ad absurdum ez mind más cégeknél kerül elszámolásra, akkor a bevétel lenullázódik.”*⁷⁰ Ennek értelmében, az EVÁ-ból származó tényleges bevétel viszonylag kevés.⁷¹ Másrészt 2007. óta az EVÁ-ból származó bevétel dinamikus növekedése megtorpant. Harmadrészt *„a horizontális egyenlőség elvét különösen sértette az, hogy az eva alanyok esetén a társadalombiztosítási járulékok alapja független a tényleges jövedelemtől.”*⁷²

Továbbá az EVA bevezetésére az akkori kormányzat egyik leggyakoribb argumentuma – a kis és középvállalkozások gazdasági aktivitásának növelése, amely az egész gazdasági életre pozitív hatást gyakorolt volna – Tóth Ágnes és Tóth István János 2003-as tanulmánya alapján egyáltalán nem,⁷³ Semjén András, Tóth István János és Fazekas Mihály 2008-as tanulmánya alapján⁷⁴ pedig csak csekély mértékben alátámasztható. Sőt az utóbbi tanulmány arra is felhívja a figyelmet, hogy az EVA körből való kikerüléstől való félelem a gazdasági aktivitásra negatív hatást gyakorolhat.

Végül az állam szempontjából az utolsó hátránnyként megjegyezhetjük, hogy az EVA bevezetésével a már egyébként sem egyszerű adórendszer tovább bonyolódott. Az

⁷⁰ PALÓCZ Éva - SZÖRFI Béla - NAGY Ágnes: Az adóbázis szélesítésének nemzetközi tapasztalatai, KOPINT-TÁRKI Zrt., 2007. 34. o.
http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2007/Adobazis_szelesites.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁷¹ Lásd: 1. számú mellékletet

⁷² KREKÓ - P.KISS (2007) i. m. 36. o., Megjegyeznénk, hogy 2012. január 1-jétől megszűnik a társadalombiztosítási járulék helyébe a szociális hozzájárulási adó lépett az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény alapján.

⁷³ TÓTH - TÓTH (2003) i. m. 3. o.

⁷⁴ SEMJÉN - TÓTH (2009) i. m. 142. o.

elmúlt kilenc év során az EVA törvény számtalan alkalommal módosult, a folyamatos adómódosítások, adóreformok pedig kiszámíthatatlan gazdasági környezetet teremtenek, amely az adómorálra is negatívan hat.⁷⁵

Természetesen megjegyezzük, hogy az előbb ismertetett előnyök és hátrányok nem azonos súllyal rendelkeznek. Ezen pozitív és negatív tények bemutatását követően, a dolgozat következő fejezetében az EVA jövőjét mérlegeljük, illetve alternatív lehetőségeket keresünk az EVA által kínált előnyök megtartására.

III. Az EVA jövője, avagy javaslatok az EVA által kínált előnyök megtartására

Bátran kijelenthetjük az előbb ismertetett fejezetek fényében és mérlegelése után, hogy az EVA – összes hátrányát ismerve is – egy olyan adónem, amely számos előnnyel bír mind az adózó, mind az állam szempontjából. Mindazonáltal tisztában kell lennünk azzal is, hogy az EVA bevezetésekor az akkori gazdasági növekedés lehetővé tette az adópolitikában való kísérletezést. Az EVA mai köntösbe öltöztetett formája azonban már lényeges eltéréseket mutat az eredeti elgondoláshoz képest. A EVÁ-ra vonatkozó rendelkezések az évek során szigorodtak. 2012-re a gazdasági helyzet is megváltozott: a válság közepén nincs lehetősége és ideje az államnak az EVA társadalomszervező hatásait mérlegelni, hanem konzervatív megoldásokat kell alkalmaznia, vissza kell vezetnie az EVA adóalanyokat a rendes adózás keretei közé. Egyértelmű, hogy a kormány ennek ódiumát lehetőleg igyekszik elkerülni, ezért az EVA megszüntetése helyett az EVA adókulcsát növelte a 2012-es évre vonatkozóan. Ezzel indirekt módon a lehető legkevesebb szavazat elvesztésével előidézte a kormányzat azt a helyzetet, mintha megszüntette volna az EVÁ-t. Az állam ugyanakkor tudatában van annak, hogy az EVA olyan előnyökkel jár az adózóknak, amelyeknek hiánya nem elfogadható számukra. Ennek hangot is adtak számos fórumon úgy, ahogyan a kormánypárt oldaláról Lázár János és Rogán Antal 2011. november 7-ei sajtótájékoztatóján is: Lázár János akként fogalmazott, hogy több képviselőtársa részéről is nehezen támogatható az, hogy az EVA egyik napról a másikra –

⁷⁵ KREKÓ - P.KISS (2007) i. m. 32. o

kompenzáció: átalányadó nélkül – megszűnjön.⁷⁶ Ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy a kormány adózással, ezen belül az EVÁ-val kapcsolatos politikája szinte napról napra változott 2011. őszén köszönhetően a kormánypárton belüli nézetbeli ellentéteknek. Az eredmény: 2012-ben az EVA nem szűnt meg, ám az EVA mértéke: 37 % lett, emellett az EVA bevételi összeghatára: 30 millió Ft.-ra emelkedett. Az, hogy mi lesz az EVA sorsa 2013-ban még egyelőre rejtély. Nagy valószínűséggel megszűnik, ám teljes bizonyossággal csak akkor tudjuk ezt meg, ha a 2013. évre vonatkozó adótörvények módosítása bekövetkezik és a 2013. évre vonatkozó költségvetési törvény is elfogadásra kerül.

Álláspontunk szerint az EVA előnyeinek megtartása a legteljesebb módon természetesen az EVA fenntartásával képzelhető el, azonban az EVÁ-ra vonatkozó jelenlegi szabályozást nem tartjuk megfelelőnek, hiszen 2012-re az EVA mértéke olyannyira megnőtt, továbbá a már ismertetett, az EVA adóalanyokra és az állam szempontjából is jelentkező egyre nagyobb számú hátrányok már olyan szintűek, hogy az EVA ilyen formában történő megtartása értelmetlenné vált. A 2012-ben hatályos EVA szabályozás már csak árnyéka régi önmagának. Megítélésünk szerint az EVA adókulcsának csökkentésével, a régebbi előnyeinek és egyszerűségének megtartásával, az EVA szabályainak és az EVA adóalanyiság feltételeinek újragondolásával, az EVA adóalanyok körének bővítésével – amely megvalósulhat akár egy EVA és egy EVÁ-hoz hasonló EVA+ vagy akár a nagyobb vállalkozásokat is érintő EVA SUPER+ bevezetésével⁷⁷ - újra az adórendszer figyelemreméltó részévé válhatna.

Ha számolunk a másik lehetőséggel is, ami az EVA megszüntetése – amely mellett a kormány az utóbbi időben állást foglal – akkor is megállapíthatjuk, hogy az EVA előnyeit mindenképp érdemes valamilyen formában megtartani. Ezt többféle módon képzeljük megvalósíthatónak.

Megjegyezzük, hogy az EVA megszüntetését támogató vélemények a szakirodalomban nem újkeletűek: Krekó Judit és Kis Gábor így fogalmaz: „ [...] javasoljuk az eva megszüntetését, amely adókonstrukció a kulcs emelését követően is súlyosan sérti a horizontális egyenlőség elvét, színlelt szerződésekre ösztönöz, és az

⁷⁶ Lázár János és Rogán Antal 2011. november 7-i sajtótájékoztatóját lásd: <http://www.fidesz.hu/index.php?Rovat=11431&Media=12264>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁷⁷ Az EVA+ bevezetése már 2003-ban felmerült ötletként Lásd: TÓTH - TÓTH (2003) i. m. 4. o.

erőforrások nem hatékony elosztását eredményezi.”⁷⁸ Ezzel ellentétes állásponton van például Palócz Éva, Szörfi Béla és Nagy Ágnes, akik ám elismerik, hogy „az eva lehetőséget ad bizonyos adóelkerülésre, megszüntetése ellentmondana az egyszerűség célját szem előtt tartó adórendszer kialakításának.”⁷⁹

Továbbá nem szabad elfeledkezni arról a tényről sem, hogy az elmúlt kilenc év során az EVA adóalanyok az EVA előnyeikhez talán túlságosan is hozzászórtak. Ehhez kapcsolódó dilemmát vet fel az is, hogy a továbbiakban miként fog viselkedni az eddigi EVA hatálya alatt álló közel százezer adóalany, ha az EVA megszűnik. Vajon milyen arányban választják majd újra a rendes adózás keretei közé való visszatérést? Az EVA megszüntetésének ezen, valamint társadalmi és gazdasági hatását előre megjósolni nem lehetséges, hiszen egyrészt ilyen helyzetre Magyarországon eddig még nem volt példa, másrészt az EVÁ-val párhuzamosan bevezetésre kerülő – ha egyáltalán lesznek – kompenzációk jelenleg nem ismertek. Az Intézet a Demokratikus Alternatíváért 2011-es tanulmánya szerint az EVA kivezetésével a kockázatok többsége az adóbevétel és a gazdasági aktivitás csökkenésének irányába mutatnak.⁸⁰ Schaerle Ágota, Benczúr Péter, Kátay Gábor és Váradi Balázs „*Hogyan növelhető az adórendszer hatékonysága*” című munkájában már 2010-ben foglalkozott az EVA megszüntetésének kérdésével. A tanulmány alapján az EVA adókulcsának emelése, illetve eltörlése semleges hatással lenne a munkaerő keresletre és kínálatra, negatív irányba változtatná viszont az adminisztráció és az egyéb gazdasági hatások hatékonyságát, az adóbevétel növekedése pedig kérdéses eredménnyel zárulna.⁸¹ Az EVA kivezetésének hatásait, amennyiben 2013. január 1-jével kivezetésre kerül az EVA, legelőbb 2014. év elején lehetséges vizsgálni.

⁷⁸ KREKÓ - P. KISS (2007) i. m. 47 o., Lásd továbbá: BARABÁS Gyula - HOLTZER Péter - ORBÁN Krisztián - VOJNITS Tamás: Kilábalás, Tanulmány a magyar gazdasági növekedés fellendítéséről, 2008. 62. o. http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2008/kilabalas.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁷⁹ PALÓCZ - SZÖRFI - NAGY (2007) i.m. 9. o.,
Ezzel párhuzamos véleményt fogalmaz meg Bakos Péter, Bíró Anikó, Elek Péter és Scharle Ágota 2008-as tanulmányában: „Az egyszerűsített adózási formáknak lehetnek adminisztrációs költséggel kapcsolatos előnyei, ami megtartásukat indokolja.” Lásd: BAKOS Péter - BÍRÓ Anikó - ELEK Péter - SCHARLE Ágota: A magyar adórendszer hatékonysága, Közpénzügyi füzetek, 2008. 26. o. http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2008/21fuzet.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁸⁰ Intézet a Demokratikus Alternatíváért: Se bevétel, se gazdasági aktivitás, Az egyszerűsített vállalkozói adó megszüntetésének következményeinek elemzése http://www.ideaintezet.hu/sites/default/files/se_bevetel_se_gazdasagi_aktivitas_IDEA.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁸¹ SCHARLE Ágota - BENCZÚR Péter - KÁTAY Gábor - VÁRADI Balázs: Hogyan növelhető az adórendszer hatékonysága, Közpénzügyi füzetek, 2010. 57. o. http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2010/adorend-hat.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9

Örvendetesnek tartjuk azonban azt, hogy a kormány 2011. évi törvényalkotási „dömpingjében” nem került egy tollvonással eltörlésre az EVA. Ezen lépéssel a kormány lehetőséget biztosított egyrészt az adózók számára egy átmeneti időszakra – amelyben azonban az EVA egyes előnyei már kihalóban vannak – másrészt egy átgondoltabb és egyszerűbb adórendszer-reform kidolgozására, amelyben az EVA (korábbi) előnyeinek megtartása is lehetséges lenne.⁸²

Az EVA kivezetése mellett is az EVA előnyeinek konzerválása az egyes előnyökre lebontva is vizsgálható. Megjegyezzük, hogy a következőkben ismertetésre kerülő bármely opció választása vagy egyes javaslatok kombinálása az EVA előnyeinek megtartását, és az egész adórendszer egyszerűsítését szolgálja.

A kis és középvállalkozások terheinek könnyítése Európa számos országában megvalósul, habár eltérő módon, így például a preferált területeken történő beruházások támogatásával, komplex kisvállalkozás fejlesztési programmal, a K+F és környezetvédelmi beruházások elősegítésével, valamint kedvezményes hitel lehetőség kidolgozásával, egyéb támogatások és kedvezmények nyújtásával, alacsonyabb adókulcsokkal, többkulcsos adózási rendszerek útján. Az előbb említett lehetőségek mind külön-külön is elősegítik a kis és középvállalkozások fejlődését.⁸³ Ezen megoldások vitathatatlanul hasonló hatással vannak az adózási morálra, mint az átalányadózás és bármelyik módszer alkalmazása pozitív hatást érne el Magyarországon is. Mindenképpen fontosnak véljük a kis- és középvállalkozások valamilyen úton történő támogatását.

Az EVA kivezetésével szinte azonban elkerülhetetlen az is, hogy a visszatérjen az ún. beszámlázásos időszak, amely szükségszerűen a gazdaság szürkülésével jár. Ezzel

⁸² Az adórendszer lehet egyszerű, bonyolultabb és még bonyolultabb. Lásd: KÜRTHY Gábor: Az egyszerű adórendszer In: BÁNFI Tamás - BALOGH László (szerk.): Adózó munkaadók és adózó munkavállalók a korrupciómentes gazdaságban. Tanulmánykötet, Béta Book Kiadó, 2011., Ehhez kapcsolódik MÓCZÁR József: Az államháztartás finanszírozása, Megjegyzések Bánfi Tamás - Balogh László (szerk.): Adózó munkaadók és adózó munkavállalók a korrupciómentes gazdaságban című tanulmánykötethez, Pénzügyi Szemle, 2011. (56. évf.) 4. sz. 541-551. o.

⁸³ JUTKUSZ Lilla Krisztina - PÉNZES Petra: Egy új adózási lehetőség: az Egyszerűsített Vállalkozási Adó (EVA), MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet, 2002. 4-6. o. http://www.gvi.hu/data/papers/eva_2002.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9., Az egyszerűsített vállalkozói adó, MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet, 2002. 1. o. http://www.gvi.hu/data/economic_data_group/ght_t_0208.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9., ÁRENDÁS Csaba - DUDÁS Tamás - ILLÉS Gábor - SZINEK KÉNESY Marianna: A Szlovákiai adóreform 2004-ben – a 19% egy éve, http://www.sze.hu/etk/_konferencia/publikacio/Net/eloadas_arendas_csaba.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

visszakerül a törvényalkotó abba a helyzetbe, ahol 2002-ben tartott. Ennek elkerülésére a kormány tervei alapján is, valamely más tartalmú átalányadó kivetésére kerülne sor az EVA helyett hasonló tárgyi és alanyi körben. Ezen átalányadó kivetésének azonban csak akkor látjuk értelmét, ha az alanyi kör is bővülne. Az átalányadó bevezetése számos pozitív előnnyel járna, hiszen az adminisztrációs terhek ezáltal szintén csökkennének.⁸⁴ Az átalányadóztatás előnyei mellett az államnak az átalányadóztatás hátrányaival is tisztában kell lenni: a nem megfelelően tervezett adórendszer az adózás hatékonysága, illetve az adóbevételek növekedésének elmaradása mellett az adóhivatalok diszkrecionális hatalmának növelésével korrupcióhoz, az adózók részéről a jövedelmek eltitkolásához vezethet.⁸⁵ Álláspontunk szerint egy másik átalányadó fajta nem jelent valódi alternatívát az EVÁ-ra, hiszen lényegében ugyanazon az elven alapuló adó kerülne bevezetésre.

Ha pedig eltekintünk az átalányadóztatás lehetőségétől, akkor hagyományos eszközökkel kell élni a hagyományos adóztatás keretein belül. Ha abból indulunk ki, hogy az adóterheket a társadalom tagjaira igazságosan, az adózási képességeire tekintettel kell telepíteni,⁸⁶ akkor megállapíthatjuk, hogy igenis létezik egy optimális adókulcs, amely az adózók szempontjából is elfogadható és az állam számára is megfelelő, amellyel a maximumra növelhető az adóbevétel, az adózási morál, valamint a gazdaság kifehéredése. Megítélésem szerint az optimális vállalkozói adót – amely minden bizonnyal alacsonyabb az EVA 37 %-os adókulcsánál – az adminisztráció és az adórendszer egyszerűsítésével kiegészítve a mai gazdasági helyzetben is pozitív hatást érne el. Különböző, nem adókedvezményben megnyilvánuló támogatások nyújtásával pedig ezen eredmény tovább növekedne.

Az EVA eltörlése esetén az EVA előnyeinek megtartására vonatkozó kicsit földhözragadtabb, illetve a jelenlegi adórendszerhez közelebbi módosítási javaslatunk az, hogy az egyéni és társas vállalkozásokra vonatkozó jelenlegi általános adószabályok

⁸⁴ A kormány tervei közt szerepel és megvalósításra vár az adminisztrációs terhek csökkentése: Lásd: Egyszerű Állam: a vállalkozások adminisztratív terheit csökkentő középtávú kormányzati program 2011, http://egyszeruallam.kormany.hu/download/d/b3/20000/Egyszeru%20Allam%20Program_2011_11_16_Kormany_utan_final.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁸⁵ JUTKUSZ - PÉNZES (2002) i. m. 3. o.

⁸⁶ FÖLDES Gábor: Közbevételek, adók, támogatások: Az adóztatás igazságossága In: FÖLDES Gábor (szerk.): Pénzügyi jog I., Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1997. 59-62.o

jelentősen egyszerűsödjének (bevallási, nyilvántartási kötelezettségek tekintetében, etc.).⁸⁷ Ezen megoldás választása két okból lenne előnyös: egyrészt az alanyi kör teljes egészében kibővülne, másrészt nem kerülne bevezetésre semmilyen új adónem, ennek köszönhetően az adórendszer nem bonyolódna tovább.

Utópisztikus alternatívának tűnik a jelenlegi magyar gazdasági helyzetre tekintettel, habár véleményünk szerint nem megvalósíthatatlan, az egykulcsos adórendszer bevezetése.⁸⁸ Ezen egykulcsos adórendszer bevezetésében mind a személyi jövedelemadó (a továbbiakban: SZJA), mind az társasági adó (a továbbiakban: TA) mértéke egyazon kulcs lenne (lehetőleg igen alacsony).⁸⁹ Teljes mértékben megszűnne a sávosan progresszív adózás, egyazon bevallási időszak vonatkozna az egyéni, valamint a társas vállalkozókra, és az SZJA adóalanyokra is. Emellett az adminisztráció könnyebbé tételéről sem szabad elfelejtkezni. Ezáltal az adórendszer átláthatóbbá válna. Természetesen egyéb támogatások nyújtásával a kis- és középvállalkozói szektor gazdasági aktivitásának növelése is elérhető lenne.

Az egykulcsos adórendszer bevezetése – és ezzel együtt járó adóteher csökkentése – nem számít újdonságnak a közép, illetve kelet európai térségben sem. Egyes vizsgálati eredmények alapján alacsonyabb adókulcs mellett, egyszerűbb adószabályok megállapításával abszolút értelemben jóval több adó került befizetésre, mint a reformok előtt. Ezt bizonyítja a szlovák példa is, ahol a TA és az SZJA egységesen 19%-ban került megállapításra 2004-ben. További reformok is kapcsolódhatnak az egykulcsos adórendszerhez, így például a közvetlen adók közvetett adók felé való eltolása, hiszen a közvetett adók beszedése hatékonyabb, kevesebb adminisztratív terhet jelent, befizetésének megkerülése körülményesebb; vagy az adórendszerben nagy számban megjelenő és azt bonyolító különböző kivételek és különleges elbírálások eltörlése, hiszen ennek

⁸⁷ Ezen lehetőséget már SCHARLE Ágota, BENCZÚR Péter, KÁTAY Gábor, VÁRADI Balázs *Hogyan növelhető az adórendszer hatékonysága* című tanulmányában is megemlítette. Lásd: SCHARLE - BENCZÚR - KÁTAY - VÁRADI (2010) i. m. 68. o.

⁸⁸ Habár, az egykulcsos adórendszernek (SZJA) már így is vannak ellenzői például: http://nemerrolvoltszo.hu/files/unokaink_is_fizetni_fogjak.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9, BÁNFI Tamás - KÜRTHY Gábor: Egy kulcs helyett egyszerűség és átláthatóság! - A hatékony adórendszeréről, Figyelő, 2011. (55. évf.) 39. sz. 18-19. old.

⁸⁹ Erre találunk nemzetközi példát is: Románia, Szlovákia eseteit. Lásd részletesen: KOVÁCS Zsolt (felelős szerkesztő): Adózás a környező országokban, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2009. 87. o., 163. o.

következtében kialakult átláthatatlan helyzet sok kikaput teremt; avagy a bevételek kettős adózásának lehető legkisebb szintre való csökkentése.⁹⁰

Annyi bizonyos, az EVA előnyeinek elfeledésével történő megszüntetése a magyar gazdaság számára nemhogy előre lépést nem jelentene hanem visszaveti önmagát. Ez pedig semmiképp nem elfogadható sem az állam, sem az adózó szempontjából. Megítélésünk szerint az előbb bemutatott bármely alternatíva megvalósításával, vagy az egyes javaslatok kombinálásával a kis és középvállalkozások gazdasági aktivitása, az adózási morál, illetve a központi költségvetés bevételeinek növekedésével járna. Az EVA kivezetésével szükség van az egész adórendszer újragondolására, amelyre a 2012-es év éppen megfelelő.

⁹⁰ Árendás Csaba, Dudás Tamás, Illés Gábor, Szinec Kénesy Marianna tanulmánya alapján, Lásd részletesen: ÁRENDÁS - DUDÁS - ILLÉS - SZINEC KÉNESY i. m. 12-46. o.

Záró gondolatok

A dolgozatban az EVA bevezetésének és az EVA törvény hatályának, valamint főbb módosításainak rövid bemutatását követően az EVA adóalany és az állam számára megjelenő, az EVA által biztosított előnyök és hátrányok részletes elemzésére tettünk kísérletet. Megállapíthatjuk, hogy 2003-as bevezetése óta az EVA lényeges változásokon ment keresztül, amely során az EVA törvény rendelkezései az EVA adóalany szempontjából szigorodtak és évről-évre nőttek az elvonások mértékei is.

Mára az EVA már csak nyomokban hordozza régi fényét és egyre inkább csak nevében tükrözi kezdeti egyszerűségét. Erre tekintettel, illetve mérlegelésünk konklúziójaként kijelenthetjük, hogy a jelenlegi EVA szabályait mindenképp szükséges módosítani. Ezen lehetőséget egyrészt az EVA pozitív kimenetelű jövőjeként, az EVA megtartásával, ám jelentős módosításával képzeljük el. Ha azonban az EVA sorsa negatív végkimenetelű lenne, azaz az EVA megszűnne – amely lehetőséget a jelenlegi kormány előszeretettel szorgalmaz⁹¹ – az EVA által kínált korábbi előnyök megtartásához számos alternatívát ajánlunk a dolgozatban, mivel a kis- és középvállalkozói szektor valamely módon történő támogatását a továbbiakban is fontosnak ítéljük. Egyes általunk kínált megoldási javaslatok alkalmazása külön-külön, illetve együttesen is elképzelhető. A 2013-as EVA módosítások egyenlőre nem ismertek előttünk, azok hatását legelőször érdemben azonban csak 2014. év elején lehetséges vizsgálni.

Végül a dolgozatot Oliver Wendell Holmes szavaival zárjuk: „*az adók jelentik a civilizáció árát.*”⁹² És az EVA vajon mit jelent, mit jelentett a társadalom egyes tagjainak, az EVA adóalanyoknak? Talán bizalmat, egyszerűséget, kényelmet, bizonyos fokú szabadságot az adóterhek alól. És az államnak? Biztos bevételt, tervezhetőséget, költségtakarékosságot, egyszerűbb adóellenőrzést. Érdemes mindezt egy tollvonással eltörölni alternatíva nélkül? Semmiképp, legalábbis véleményünk szerint, ezt támasztja alá dolgozatunk is.

A dolgozat lezárásának időpontja: 2012. február 20.

⁹¹ Lásd: 131. ülésnap (2011.11.08.) "Mi a Fidesz álláspontja az egyszerűsített vállalkozói adó sorsával kapcsolatban?" kérdésben Dr. Cséfalvay Zoltán nemzetgazdasági minisztériumi államtitkár napirend előtti felszólalását. Az államtitkár részletezi az EVA megszüntetése mellett szóló érveket, amellet, hogy elismeri az EVA előnyeit is.
http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat?p_ckl=39&p_uln=131&p_felsz=16&p_szoveg=egyszer%FBs%EDtett%20v%E1llalkoz%F3i%20ad%F3&p_felszig=16, Letöltés dátuma: 2012. február 9.

⁹² Oliver Wendell Holmes Jr., *Compania de Tabacos v. Collector*, 1904; Idézi: MILKE Mark: *Nation of Serfs? How Canada's political culture corrupts canadian values*, Kindle Edition, Canada, 2010, 235. o.

Mellékletek

1. számú melléklet

Az államháztartás EVÁ-ból származó tényleges bevételi eredményének vizsgálata: abban az esetben, ha az EVA adóalany minden bevétele ÁFA adóalany részére történő értékesítésből származna és ezen számlát befogadó ÁFA adóalany egyébként nyereséges társasági adó adóalanya is.

Érdemes elgondolkoznunk azon az eshetőségen, – általános eseten – hogy az EVA adóalany minden bevétele ÁFA adóalany részére történő értékesítésből származik, és ezen számlát befogadó ÁFA adóalany egyébként nyereséges társasági adó adóalany is. Az alábbi táblázat összefoglalja azt, hogy 100 egység bruttó ÁFÁ-s EVÁ-s bevételből az államháztartás (központi költségvetés) számára mennyi EVA-bevétel képződik:

Az államháztartás számára képződő EVA-bevétel

100 egység bruttó ÁFÁ-s EVÁ-s bevételből

	EVA mértéke	Az államháztartás számára képződő EVÁ-ból származó bevétel
2003	a pozitív adóalap 15%	15 egység
2004	a pozitív adóalap 15%	15 egység
2005	a pozitív adóalap 15%	15 egység
2006	a pozitív adóalap 15% (okt. 1-jétől: a pozitív adóalap 25 %)	15 egység (okt. 1-jétől: 25 egység)
2007	a pozitív adóalap 25%	25 egység
2008	a pozitív adóalap 25%	25 egység
2009	a pozitív adóalap 25%	25 egység
2010	a pozitív adóalap 30%	30 egység
2011	a pozitív adóalap 30%	30 egység
2012	a pozitív adóalap 37%	37 egység

Forrás: saját szerkesztés

Az államháztartás számára keletkező EVÁ-ból származó bevétel azonban – abban az esetben, ha az EVA adóalany minden bevétele ÁFA-alany részére történő értékesítésből származna – nem felel meg ezen előbb ismertetett értékeknek, hiszen ekkor figyelembe kell venni a másik oldalt is, azaz az ÁFA-adóalanyt és azt a tény, hogy az ÁFÁ-t az adózó levonhatja. Továbbá kiadását költségként elszámolhatja ezáltal társasági adó alapját is csökkentheti. Következő táblázatban összefoglaltuk az államháztartás számára képződő EVÁ-ból származó tényleges bevétel értékét esetünkben.

Az első év tekintetében részletes magyarázatunk a következő:

2003-ban 100 egység bruttó ÁFÁ-s EVÁ-s bevételből 15 egység államháztartási EVA bevétel képződik. Viszont a számlát befogadó vevő 20 egység (hisz 100 egység bruttó ÁFÁ-s EVÁ-s bevétel, 80 egység nettó bevételt jelent, azaz 20 egységnyi ÁFÁ-t) ÁFÁ-t levonásba helyezhet; a nettó 80 egység miatt pedig 14,4 egységgel (80 egységnek a 18%-a) csökkenhet a társasági adó fizetési kötelezettsége, ha költségként elszámolja. Ennek fényében (15 egység- 20 egység - 14,4 egység =) - 19,4 egység az államháztartás tényleges bevételi eredménye, azaz vesztesége keletkezik.

Érdeemes megjegyeznünk azt, hogy 2003-ban mégis az EVÁ-ból származó teljesített bevétel majdnem a kétszerese volt az előirányozottnak.

A további évek az előbbi magyarázatból értelemszerűen következnek:

Az államháztartás EVÁ-ból származó tényleges bevételi eredményének vizsgálata 2003-2012 között

100 egység bruttó ÁFÁ-s EVÁ-s bevételből

	Az államháztartás számára képződő EVÁ-ból származó bevétel	ÁFA mértéke (általános mérték)	Társasági adó mértéke (pozitív adóalap %-ban kifejezve)	Az államháztartás EVÁ-ból származó tényleges bevételi eredménye*
2003	15 egység	25%	18%	15 - 20 - 14,4 - 19,4 egység
2004	15 egység	25%	16%	15 - 20 - 12,8 - 17,8 egység
2005	15 egység	25 %	16 %	15 - 20 - 12,8 - 17,8 egység
2006	15 egység (okt. 1-jétől: 25 egység)	20%	16 % (5 millió Ft. adóalapig 10 %, ha a feltételeket teljesíti a vállalkozás)	15- 16,66 - 13,33 - 14,99 egység (Ha az államháztartás szempontjából kedvezőtlenebb esetet vesszük figyelembe: nem teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.) 15 -16,66 - 8,33= - 9,99 egység (Ha az államháztartás szempontjából a kedvezőbb esetet vesszük figyelembe: teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.) Október 1-jétől tekintve: 25- 16,66 - 13,33 - 4,99 egység (Ha az államháztartás szempontjából kedvezőtlenebb esetet vesszük

				figyelembe: nem teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.) $25 - 16,66 - 8,33 = -0,01$ <i>egység</i> (Ha az államháztartás szempontjából a kedvezőbb esetet vesszük figyelembe: teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.)
2007	25 egység	20%	16% (50 millió Ft. adóalapig 10 %, ha a feltételeket teljesíti a vállalkozás)	$25 - 16,66 - 13,33 = -4,99$ <i>egység</i> (Ha az államháztartás szempontjából kedvezőtlenebb esetet vesszük figyelembe: nem teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.) $25 - 16,66 - 8,33 = +0,01$ <i>egység</i> (Ha az államháztartás szempontjából a kedvezőbb esetet vesszük figyelembe: teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.)
2008	25 egység	20%	16% (Kedvezményes társasági adó mértéke az adóalap 50 millió forintjáig 10% feltételekkel)	$25 - 16,66 - 13,33 = -4,99$ <i>egység</i> (Ha az államháztartás szempontjából kedvezőtlenebb esetet vesszük figyelembe: nem teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.) $25 - 16,66 - 8,33 = +0,01$ <i>egység</i> (Ha az államháztartás szempontjából a kedvezőbb esetet vesszük figyelembe: teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.)
2009	25 egység	20% 2009. július 1-jétől: 25%	16% (Kedvezményes társasági adó mértéke az adóalap 50 millió forintjáig 10% feltételekkel)	a 2009.július 1-jétől hatályos ÁFA kulccsal számolva, hiszen ellenkező esetben az előző évi értéket kapnánk: $25 - 20 - 12,8 = -7,8$ <i>egység</i> (Ha az államháztartás szempontjából kedvezőtlenebb esetet vesszük figyelembe: nem teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek.) $25 - 20 - 8 = -3$ <i>egység</i> (Ha az államháztartás szempontjából a kedvezőbb esetet vesszük figyelembe: teljesülnek a TA alapját csökkentő feltételek: ezen évben szélesebb adózó esik ebbe a körbe)
2010	30 egység	25%	- 2010.01.01. és 2010.06.30. közötti időszakra: 19% ha az adózó nem tud kedvezményt érvényesíteni	$30 - 20 - 15,2 = -5,2$ <i>egység</i> (2010.01.01. és 2010.06.30. közötti időszak tekintetében)

			- 2010. 07.01. és 2010.12.31. közötti időszakra 250 millió Ft.-ot meg nem haladó rész után 10%, az e feletti összegre 19%.	30 - 20 - 8 = +2 <i>egység</i> (2010. 07.01. és 2010.12.31. közötti időszaktekintetében 10%-os TA-val számolva)
2011	30 <i>egység</i>	25%	19% Kedvezményes TA mértéke az adóalap 500 millió Ft.-jáig 10% feltételek nélkül (az ezen felüli rész 19%)	30- 20 - 15,2 = - 5,2 <i>egység</i> 30 - 20 - 8 = +2 <i>egység</i> (Kedvezményes TA mértékével számolva)
2012	37 <i>egység</i>	27%	19% Kedvezményes TA mértéke az adóalap 500 millió Ft.-jáig 10% feltételek nélkül (az ezen felüli rész 19%)	37 - 21,26 - 14,96 = +0, 78 <i>egység</i> 37 - 21,26 - 7,87 = +7,87 <i>egység</i> (Kedvezményes TA mértékével számolva)

* (Kiszámítása: az államháztartás számára képződő EVA-bevétel – az ÁFA mértékének megfelelő *egység*, hiszen ezen érték levonható – a nettó érték társasági adójának a mértéke, hiszen ez elszámolható egyes esetekben költségként)

Forrás: saját szerkesztés

Kiegészítéseinke a táblázathoz:

Sajnos olyan statisztikai adatot nem találtunk, hogy az EVÁ-s értékesítések hány százalékát kapják ÁFA-alanyok és nem ÁFA-alanyok. Ezért ezen általános hipotézisünk, az állam számára legkedvezőtlenebb esetet mutatta be. A gyakorlatban viszont köztudott az a tény, hogy az EVÁ-s számlákat szinte kizárólag ÁFA-levonására jogosultak fogadják be. Továbbá megjegyezzük, hogy az EVÁ-ból származó tényleges bevétel igen kevés a táblázatunk alapján. Mégis ellentétesen a táblázatunkkal, az EVA bevezetését követő első években az EVÁ-ból származó teljesített bevétel magasabb volt az előirányzottnál. Ezen trend 2006-ban megtört. Az előbbiekből két következtetést vonhatunk le: egyrészt azt, hogy minden bizonnyal az EVA adóalanyok nem minden bevétele származik ÁFA adóalanyok részére történő értékesítésből, másrészt az EVA adóalanyok és az adózók nem mindegyike választja a szürkegazdaság, az adócsalás útját.

Irodalomjegyzék

1. AHMED Ehtisham- STERN Nicholas: The Theory and Practice of Tax Reform in Developing Countries, Cambridge University Press, Cambridge, 1991.
2. BÁNFI Tamás - KÜRTHY Gábor: Egy kulcs helyett egyszerűség és átláthatóság! - A hatékony adórendszeréről, Figyelő, 2011. (55. évf.) 39. sz. 18-19. old
3. DEÁK Dániel: Hungary in international tax planning, Amsterdam IBFD, 2003.
4. BALOGH László - HUSZTY András - LOSONCZ Miklós - SOLT Katalin: Bevezetés a pénzügyekbe, TRI-MESTER Bt., Tatabánya, 2007.
5. FÖLDES Gábor - ERDŐS Éva: Egyszerűsített vállalkozói adó In: SIMON István (szerk.): Pénzügyi jog II., Osiris Kiadó, Budapest, 2007.
6. GERGELY ISTVÁN: Tízéves az adóreform, Közgazdasági Szemle, XLV. évf., 1998.
7. HADI László (szerk.): Az új adójog magyarázata 2003., Hvgorac Lap- és könyvkiadó Kft., Budapest, 2003.
8. HILLAY EMESE: Az egyszerűsített vállalkozói adó hatálya alatt működő vállalkozások vizsgálata, Adóellenőrzés, 2008. (6-7. sz.)
9. KOVÁCS Zsolt (felelős szerkesztő): Adózás a környező országokban, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2009.
10. KÜRTHY Gábor: Az egyszerű adórendszer In: BÁNFI Tamás-BALOGH László (szerk.): Adózó munkaadók és adózó munkavállalók a korrupciómentes gazdaságban. Tanulmánykötet, Béta Book Kiadó, 2011.
11. Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Évkönyve, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Budapest, 1999.
12. MERTON Robert: Társadalomelmélet és társadalmi struktúra, Gondolat Kiadó, Budapest, 1980.
13. MILKE Mark: Nation of Serfs? How Canada's political culture corrupts Canadian values, Kindle Edition, Canada, 2010
14. MÓCZÁR József: Az államház tartásfinanszírozása, Megjegyzések Bánfi Tamás – Balogh László (szerk.): Adózó munkaadók és adózó munkavállalók a korrupciómentes gazdaságban című tanulmánykötethez, Pénzügyi Szemle, 2011. (56. évf.) 4. sz. 541-551. o.

15. SEMJÉN András - TÓTH István János - FAZEKAS Mihály: Az egyszerűsített vállalkozói adó (eva) tapasztalatai vállalkozói interjúk alapján In: SEMJÉN András - TÓTH István János (szerk.): Rejtett gazdaság, MTA Közigazgatástudományi Intézet, Budapest, 2009.
16. SZILOVICS Csaba: Csalás és jogkövetés az adójogban, Gondolat Kiadó, Budapest, 2003.
17. THURONYI Victor (szerk.): Tax Law Design and Drafting, International Monetary Fund, Washington, D.C., 1996. 401-433. o.
18. Heti Világgazdaság, 2003. (25. évf.) 1. sz. 99. o.
19. Heti Világgazdaság, 2004. (26. évf.) 20. sz. 121-122. o.
20. Heti világgazdaság, 2011. (33. évf.) 44. sz. 11. o.

Jogsabályok, törvények indokolása:

1. a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvény
2. az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló 2002. évi XLIII. törvény
3. az egyes adótörvények módosításáról szóló 2003. évi XVIII. törvény
4. az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2003. évi XCI. törvény
5. az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény
6. a Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2004. évi C. törvény
7. az adókról, járulékokról és egyéb költségvetési befizetésekről szóló törvények módosításáról szóló 2004. évi CI. törvény
8. a Magyar Köztársaság 2004. évi költségvetéséről és az államháztartás hároméves kereteiről szóló törvény végrehajtásáról szóló 2005. évi CXVIII. törvény
9. az adókról, járulékokról, egyéb költségvetési befizetésekről szóló módosításáról szóló 2005. évi CXIX. törvény
10. az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi LXI. törvény
11. az egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2006. évi CXXXI. törvény
12. a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2006. évi XCIX. törvény
13. az egyes adótörvények módosításáról szóló 2007. évi CXXVI. törvény
14. az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény

15. a Magyar Köztársaság 2006. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2007. évi CXXVIII. törvény
16. a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2008. évi LXXVIII. törvény
17. az egyes adó- és járuléktörvények módosításáról szóló 2008. LXXXI. törvény
18. a közteherviselés rendszerének átalakítását célzó törvénymódosításokról szóló 2009. évi LXXVII. törvény
19. az egyéni vállalkozókról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény
20. az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvénnyel és a megtakarítások ösztönzésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CXVI. törvény
21. a Magyar Köztársaság 2008. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2009. évi CXXIX. törvény
22. az egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek az új Polgári Törvénykönyvvvel összefüggő módosításáról szóló 2010. évi XII. törvény
23. a Magyar Köztársaság 2009. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2010. évi XCVIII. törvény
24. az adó- és járuléktörvények, a számviteli törvény és a könyvvizsgálói kamarai törvény, valamint az európai közösségi jogharmonizációs kötelezettségek teljesítését célzó adó- és vámjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2010. évi CXXIII. törvény
25. a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló 2011. évi CXXXIII. törvény
26. az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CLVI. törvény
27. a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról szóló 77/388/EGK hatodik tanácsi irányelv
28. EVA törvény általános indokolása

Internetes tanulmányok és internetes források:

1. Az egyszerűsített vállalkozói adó, MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet, 2002. 1. o. [http://www.gvi.hu/data/economic_data_group/ght_t_0208. pdf](http://www.gvi.hu/data/economic_data_group/ght_t_0208.pdf),
Letöltés dátuma: 2012. február 9.

2. Egyszerűsített Vállalkozói Adóról, Gazdasági havi tájékoztatók, MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet 2002. augusztus 4. o.
<http://www.gvi.hu/index.php/hu/economicdata/show.html?id=21>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
3. ÁRENDÁS Csaba - DUDÁS Tamás - ILLÉS Gábor - SZINEK Kénesy MARIANNA: A Szlovákiai adóreform 2004-ben – a 19% egy éve,
http://www.sze.hu/etk/_konferencia/publikacio/Net/eloadas_arendas_csaba.pdf,
Letöltés dátuma: 2012. február 9.
4. BAKOS Péter - BÍRÓ Anikó - ELEK Péter - SCHARLE Ágota: A magyar adórendszer hatékonysága, Közpénzügyi füzetek, 2008.
http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2008/21fuzet.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
5. BARABÁS Gyula - HOLTZER Péter - ORBÁN Krisztián - VOJNITS Tamás: Kilábalás, Tanulmány a magyar gazdasági növekedés fellendítéséről, 2008. 62. o.
http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2008/kilabalas.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
6. FAZEKAS Mihály: A rejtett gazdaságból való kilépés dilemmái, Esettanulmány, MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 2008.
http://econ.core.hu/file/download/mtdp/MTDP_0812_korr2.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9.
7. FAZEKAS Károly - SEMJÉN András: Rejtett gazdaságban való részvétel és csökkentésének kormányzati eszközei, MTA Közgazdaságtudományi Intézet, 2008.
<http://www2.mta.hu/fileadmin/2008/11/08-rejtettgazd.pdf>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
8. Intézet a Demokratikus Alternatíváért: Se bevétel, se gazdasági aktivitás, Az egyszerűsített vállalkozói adó megszüntetésének következményei elemzése
http://www.ideaintezet.hu/sites/default/files/se_bevetel_se_gazdasagi_aktivitas_ID_EA.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9.
9. JUTKUSZ Lilla Krisztina - PÉNZES Petra: Egy új adózási lehetőség: az Egyszerűsített Vállalkozási Adó (EVA), MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet, 2002. http://www.gvi.hu/data/papers/eva_2002.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
10. KREKÓ Judit-P. KISS Gábor: Adóelkerülés és a magyar adórendszer, MNB-tanulmányok 65., 2007.

- http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbtanulmanyok/MT_65.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9.
11. KREKÓ Judit-P. KISS Gábor: Adóelkerülés és adóváltoztatások Magyarországon, MNB-SZEMLE, 2008.
http://www.mnb.hu/Root/Dokumentumtar/MNB/Kiadvanyok/mnbhu_mnbszemle/mnbhu_msz_200804/kreko_judit_p_kiss_gabor.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 12. LACKÓ Mária: Egy rázós szektor: a rejtett gazdaság és hatásai a poszt-szocialista országokban háztartási áramfelhasználásra épülő becslések alapján, MTA Közigazgatástudományi Intézet, Budapest, 2009, <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a579.pdf>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 13. MAHLER Sándor: Erkölc és Pénzügyek, Különlenyomat a „Közgazdasági Szemle”-ből,
http://mtdaportal.extra.hu/books/mahler_sandor_erkolcs_es_penzugyek.pdf,
Letöltés dátuma: 2012. január 17.
 14. PALÓCZ Éva - SZÖRFI Béla - NAGY Ágnes: Az adóbázis szélesítésének nemzetközi tapasztalatai, KOPINT-TÁRKI Zrt., 2007.
http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2007/Adobazis_szelesites.pdf
Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 15. TÓTH Ágnes - TÓTH I. János: Az Egyszerűsített Vállalkozási Adó (EVA) tapasztalatai-2003. elemzése alapján, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáselemzési Intézet, Budapest, 2003.
http://www.gvi.hu/data/papers/eva_2003.pdf, Letöltés dátuma: 2012. január 14.
 16. SCHARLE Ágota - BENCZÚR Péter - KÁTAY Gábor - VÁRADI Balázs: Hogyan növelhető az adórendszer hatékonysága, Közpénzügyi füzetek, 2010.
http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2010/adorend-hat.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9
 17. SEMJÉN András - SZÁNTÓ Zoltán - TÓTH I. János: Adócsalás és adóigazgatás, MTA Közgazdaságtudományi Kutatóközpont, Budapest, 2001,
<http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/a578.pdf>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 18. SZERB László - ULBERT József: Vállalkozásbarát adórendszer: A mikro- és kisvállalkozások adózással kapcsolatos adminisztratív terhelésének felmérése és az adminisztratív terhelések csökkentésére szolgáló javaslatok, Pécsi

- Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar kutatása, Pécs, 2007.
http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2007/Vallalkozasbarat.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9.
19. Dagney FAULK - Jorge MARTINEZ-VAZQUEZ - Sally WALLACE: Taxing Potential Income: A Second Look at Presumptive Taxes, International Studies Program, Andrew Young School of Policy Studies, George State University, 2006, <http://aysps.gsu.edu/isp/files/ispwp0632.pdf>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 20. LAFFER, Arthur: The Laffer Curve: Past, Present, and Future, 2004 <http://www.heritage.org/research/reports/2004/06/the-laffer-curve-past-present-and-future> Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 21. PASHEV Konstantine: Tax Compliance of Small Business in Transition Economies: Lessons from Bulgaria, Andrew Young School of Policy Studies, Georgia State University, 2005., <http://aysps.gsu.edu/isp/files/ispwp0510.pdf> Letöltés dátuma: 2011. január 20.
 22. 2003-2008 évek tekintetében az APEH évente megjelenő bulletinjai, az adóhivatal éves tevékenységét ismertető kiadványai alapján; a 2009-2010 év az APEH kiadványából:
http://www.apenh.hu/data/cms205204/2010_EVA_elemzes_internetes_valtozat.pdf
 Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 23. Az EVA bevezetése óta bekövetkezett változásokra tekintettel a NAV által összefoglalt EVA-ra vonatkozó 2011. évi legfontosabb szabályok alapján:
[http://www.apenh.hu/data/cms189248/Az_egyszerusített_vallalkozoi_ado_2011._evi_Legfontosabb_szabalyai.pdf](http://www.apenh.hu/data/cms189248/Az_egyszerusített_vallalkozoi_ado_2011._evi_legfontosabb_szabalyai.pdf), Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 24. Tájékoztatás a közösségi adószám megléte miatt az eva-adóalanyiság megszüntetésével érintett adózók 2006. évre az eva hatálya alá történő visszajelentkezésével kapcsolatban
http://www.apenh.hu/magyar_oldalak/archiv/adoinfo/eva/eva_kozosseg_m.html
 Letöltés dátuma: 2012. február 9.
 25. Bevételi értékhatár az eva hatálya alatt
http://www.apenh.hu/magyar_oldalak/ado/eva/eva_091209.html Letöltés dátuma: 2012. január 17.
 26. A T/946 Az egyszerűsített vállalkozói adóról szóló általános vita lefolytatását 2002. 10. 03. <http://www.mkogy.hu/naplo37/025/025.htm> Letöltés dátuma: 2012. január 17.

27. A Megújuló Magyarország adórendszere Összefoglaló a 2012. évi adóváltozásokról, http://www.adko.hu/01_files/adotanulmanyok/2011/NGM--2012-adok.pdf, Letöltés dátuma: 2012. január 17.
28. Lázár János és Rogán Antal 2011. november 7-i sajtótájékoztatója lásd: <http://www.fidesz.hu/index.php?Rovat=11431&Media=12264>, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
29. Lásd: 131. ülésnap (2011.11.08.) "Mi a Fidesz álláspontja az egyszerűsített vállalkozói adó sorsával kapcsolatban?" kérdésben Dr. Cséfalvay Zoltán nemzetgazdasági minisztériumi államtitkár napirend előtti felszólalását. Az államtitkár részletezi az EVA megszüntetése mellett szóló érveket, amellet, hogy elismeri az EVA előnyeit is. http://www.mkogy.hu/internet/plsql/ogy_naplo.naplo_fadat?p_ckl=39&p_uln=131&p_felsz=16&p_szoveg=egyszer%FBs%EDtett%20v%E1llalkoz%F3i%20ad%F3&p_felszig=16, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
30. Egyszerű Állam: a vállalkozások adminisztratív terheit csökkentő középtávú kormányzati program 2011, http://egyszeruallam.kormany.hu/download/d/b3/20000/Egyszeru%20Allam%20Program_2011_11_16_Kormany_utan_final.pdf, Letöltés dátuma: 2012. február 9.
31. http://nemerrolvoltszo.hu/files/unokaink_is_fizetni_fogjak.pdf Letöltés dátuma: 2012. február 9
32. EUvonal:http://kulugy.devel.erba.hu/display_new/index.php?op=velemenys&modul=15&id=1079, Letöltés dátuma: 2012. január 14.
33. EUvonal: <http://www.euvonal.hu/index.php?op=hirek&id=1684> Letöltés dátuma: 2011. január 14.
34. Európai Bizottság: Szakértői Csoport Jelentésének Melléklete alapján http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/support_measures/regmod/regmodannex_en.pdf, Letöltés dátuma: 2012. január 20.